

På gång inom EU

VÅREN 2017

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

VÅREN 2017

Uppllysningar om innehållet:

Victor Olsson, 08-452 72 31, victor.olsson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017

ISBN: 978-91-7585-461-8

Foto: Omslagsfoto - Mathieu Cugnot © European Union 2016,
Glenn Nordlund - fotograf P-O Sedin, Tomas Riste - fotograf Linn
Malmén, Mohamad Hassan - foto Uppsala kommun, Inger Linge och
Ella Bohlin - fotograf Anna Molander

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: LTAB, 2017

Förord

I På gång inom EU kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ner via www.skl.se/eu.

Det har varit en omtumlande och intensiv höst, inom EU likväl som globalt. Storbritanniens premiärminister Theresa May har tidigare aviserat att hon avser att aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget om utträde senast i mars i år. I början av december behandlade den brittiska högsta domstolen, Supreme Court, överklagandet av den tidigare domen från High Court gällande att regeringen måste ha parlamentets godkännande för att begära utträde ur EU. Vad detta innebär för den tidigare aviserade tidsplanen och för utträdet i stort är i skrivandets stund osäkert. Det brittiska regeringskansliet har inrättat ett helt departement som arbetar med det planerade utträdet ur EU. Regeringskansliet i Sverige arbetar aktivt för att analysera hur utträdet kommer att påverka Sverige, både som medlemsland i EU och i förhållande till Storbritannien. SKL kommer att aktivt följa processerna under 2017 för att se hur förhandlingarna och ett framtida utträde kan komma att påverka svenska kommuner, landsting och regioner. Den stora osäkerheten som råder kommer naturligtvis även att påverka pågående lagstiftningsprocesser och kommande initiativ, vilket kommer att återspeglas i flera av artiklarna i vårens upplaga av På Gång inom EU.

I november valdes Donald Trump till ny president i USA. Hans många negativa uttalanden om bland annat frihandelsavtal och klimatavtal skapar en osäkerhet även för arbetet i Europa. Det återstår exempelvis att se om, och i så fall när, förhandlingarna mellan USA och EU om TTIP kan fortsätta, efter att Trump tillträtt som president. En annan fråga där Trump profilerat sig är migrationsfrågorna. Dessa frågor är fortsatt högaktuella även i EU under 2017 och SKL har, i likhet med i fjol, ett hållbart asyl- och flyktingmottagande som en prioriterad EU-fråga för året.

Kommissionen lade i oktober fram sitt årsarbetsprogram för 2017. Det kretsar kring Junckers tio politiska prioriteringar som presenterades i början av kommissionens mandatperiod. Mantrat att EU ska fokusera på de stora sakerna, där EU verkligen kan göra skillnad, upprepas. Kommissionen har ett tydligt fokus på genomförande i årets arbetsprogram. Bland förslagen i arbetsprogrammet som är särskilt intressanta för SKL och svenska kommuner, landsting och regioner att följa under året återfinns frågor om kretsloppsekonomi, energiunionen, den europeiska pelaren för sociala rättigheter, genomförandet av den europeiska migrationspolitiken samt statstödsfrågor, med särskilt fokus på regionala flygplatser.

EU:s ståndpunkter i dessa frågor kan du läsa mer om i detta nummer av På Gång inom EU.

Värt att nämna är också den framtida sammanhållningspolitiken och nästa långtidsbudget där diskussionerna kommer att ta fart under 2017.

Hur dessa frågor utvecklas får vi återkomma om i höstens nummer som planeras till september 2017. Till dess kan du hålla dig uppdaterad med SKL:s nyhetsbrev "EU och internationellt" eller prata EU-frågor med oss på Twitter.

Stockholm i december 2016

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 6 SKL:s prioriterade EU-frågor 2017
- 9 **Kapitel 1. EU:s styrning, framtid och horisontella frågor**
- 9 Handslag för att stärka Sveriges röst i EU
- 11 Arbetet med Europa 2020-strategin
- 11 EU:s framtida långtidsbudget efter år 2020
- 12 Kommissionens agenda för bättre lagstiftning – ökad insyn och kontroll
- 12 EU:s medborgarinitiativ
- 14 **Kapitel 2. Regional utveckling och samarbete**
- 14 PRIORITERAD FRÅGA 2017 – EU:s framtida Sammanhållningspolitik
- 14 Arbetet med EU:s urbana agenda fortsätter
- 15 Utveckling av Europeiska Fonden för Strukturella Investeringar till EFSI 2.0
- 17 **Kapitel 3. Sysselsättning och arbetsmarknad**
- 17 PRIORITERAD FRÅGA 2017 – En europeisk pelare för sociala rättigheter
- 18 Fortsatta förhandlingar mellan de europeiska arbetsmarknadsparterna om aktivt åldrande
- 18 Förslag till revidering av utstationeringsdirektivet
- 19 Blåkortsdirektivet ska ses över
- 20 **Kapitel 4. Miljö, energi och klimat samt transporter**
- 20 PRIORITERAD FRÅGA 2017 – Ren energi för alla i Europa
- 21 PRIORITERAD FRÅGA 2017 – Översyn av dricksvattendirektivet
- 22 PRIORITERAD FRÅGA 2017 – Förslag till reviderade avfallsregler
- 22 Meddelande om avfallsförbränning
- 23 EU:s nya strategi för plaster
- 23 Lägsta kvalitetskrav för återanvändning av vatten
- 24 Utsläppssnål rörlighet och hållbart resande
- 24 EU:s nya luftfartsstrategi
- 25 **Kapitel 5. Vård, omsorg och folkhälsa**
- 25 Så genomförs EU:s nya förordningar om medicinteknik i Sverige
- 25 Kommissionen motsätter sig en ny alkoholstrategi för EU
- 26 Ny handlingsplan mot antibiotikaresistens 2017
- 27 Europeiska referensnätverk (ERN)
- 27 Hälsotillståndet i EU

- 29 **Kapitel 6. Inre marknaden och konkurrensfrågor**
- 29 PRIORITERAD FRÅGA 2017 - Ytterligare förenklingar behövs inom EU:s regelverk för statsstöd
- 30 Viktigt att värna det kommunala och regionala handlingsutrymmet i handelsavtalen
- 31 EU:s fördjupning av det ekonomiska samarbetet kan få konsekvenser för den svenska arbetsmarknadsmodellen
- 31 Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter

- 32 **Kapitel 7. Migration, integration och mänskliga rättigheter**
- 32 PRIORITERAD FRÅGA 2016 OCH 2017 - Asyl- och flyktingmottagandet i EU fortsatt högt på EU:s agenda
- 33 Arbetet med utsatta EU-medborgare fortsätter
- 33 Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU

- 35 **Kapitel 8. Jämställdhet och likabehandlingsfrågor**
- 35 PRIORITERAD FRÅGA 2017 - Balans mellan arbetsliv och privatliv för förvärvsarbetande familjer
- 36 Lagstiftning om tillgängligare produkter och tjänster för personer med funktionsnedsättning
- 36 CEMR:s jämställdhetsdeklaration fyllde 10 år

- 38 **Kapitel 9. Digitalisering och utbildning**
- 38 E-förvaltning inom den digitala inre marknaden
- 39 En ny kompetensagenda för Europa

- 41 Svenska delegationen i Regionkommittén

- 43 SKL:s ledamöter i CEMR

- 44 Svenska delegationen i CLRAE

- 45 Ordlista

- 51 Praktiska länkar

- 52 Kontakt

SKL:s prioriterade EU-frågor 2017

SKL:s styrelse har antagit åtta prioriterade EU-frågor som förbundet ska driva under 2017. Dessa ingår även i SKL:s verksamhetsplan och är kopplade till förbundets övriga prioriteringar. För varje prioriterad fråga finns ett antal viljeriktningar som förbundet ska verka för, samt aktiviteter som ska genomföras under året. På SKL:s webbplats kan du läsa om förbundets prioriterade EU-frågor i sin helhet.

A. Målet är ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för en jämnare fördelning mellan medlemsländerna av asylsökande.
- › SKL ska verka för att det lokala och regionala perspektivet ges ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.
- › SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

Aktiviteter:

- › SKL ska uppvakta ansvariga tjänstemän och politiker i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige behöver i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- › SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna genomförs, avseende såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter som den svenska lokala och regionala nivån har gjort.

B. Balans mellan arbetsliv och privatliv för förvärvsarbetande familjer

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former av ledighet. Om kommissionen lägger fram förslag på området, ska SKL verka för att de är förenliga med svensk lagstiftning och kollektivavtal.
- › SKL ska framhålla vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden.

Aktiviteter:

- › SKL ska lyfta fram goda exempel från medlemmarna på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.
- › SKL ska översätta och sprida en engelsk version av SKL:s skrift "Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv".
- › SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer.
- › SKL ska verka för att de europeiska arbetsmarknadsparterna ska fortsätta sitt gemensamma och individuella arbete i dessa frågor.

C. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Viljeinriktning:

- › SKL välkomnar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. SKL förordar att en europeisk pelare för sociala rättigheter utformas som den socialpolitiska delen av den europeiska planeringsterminen.
- › Nyanländas etablering är en avgörande faktor för social hållbarhet och tillväxt i Europa. En snabbare etablering för nyanlända på arbetsmarknaden är en nyckelfråga för den enskilde, för den offentliga sektorns kompetensförsörjningsbehov och för välfärdens finansiering.

- › SKL anser att den sociala pelaren bör ha en genomgående tydlig jämställdhetsprofil i alla målsättningar och principer. Pelaren bör även ha ett tydligt folkhälsoperspektiv då social hållbarhet, hållbara sociala trygghetssystem och en fungerade vårdsektor kräver förebyggande arbete.
- › Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där ansvarstagande, autonoma arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen måste garanteras. Lönesättning är en exklusiv befogenhet för medlemsstaterna, och i vissa fall för arbetsmarknadens parter på nationell nivå.
- › SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare arbetsrättslig reglering på EU-nivå.

Aktiviteter:

- › SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete på området enskilt och genom de europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationerna förbundet är medlem i. SKL ska i relation till detta lyfta fram behoven av revideringar av arbetstidsdirektivet i enlighet med tidigare ställningstaganden.
- › SKL ska delta i planeringsarbetet inför samt verka för deltagande från SKL vid det så kallade "sociala" toppmötet som svenska regeringen planerar för i Stockholm hösten 2017. Kommunernas, landstingens och regionernas avgörande roll för den socioekonomiska sammanhållningen och sysselsättningen i Europa ska lyftas fram.
- › SKL ska bevaka den sociala pelarens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtids-budget- och programperioden.

D. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för en kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik för alla regioner inom EU.
- › SKL ska verka för en integrering av de olika fonderna för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- › SKL ska verka för förenklingsåtgärder i det nationella genomförandet, för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.
- › SKL ska verka för en starkare proportionalitetsprincip inom sammanhållningspolitiken, där uppföljning och kontroll står i proportion till projektens omfattning.
- › SKL ska verka för att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån ska utgå från regionala förutsättningar.
- › SKL ska verka för ett särskilt initiativ inom sammanhållningspolitiken riktat mot nyanlända.

Aktiviteter:

- › SKL ska arbeta aktivt för att Europeiska kommissionen, svenska ledamöter i Europaparlamentet och Regionkommittén ska känna till SKL:s position om EU:s framtida sammanhållningspolitik.
- › SKL ska fortsatt delta i olika expertgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

E. Det kommunala och regionala perspektivet ska respekteras vid beslut på EU-nivå om energi-effektivisering och förnybar energi

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för att främja mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- › SKL ska verka för att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte styr bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla. (EPBD)
- › SKL ska verka för att krav på individuell mätning och debitering (IMD) bara ska krävas där så är kostnads-effektivt. Hänsyn behöver därvid tas till fastighetsägarnas förmåga och incitament att energieffektivisera. (EPBD)
- › SKL ska verka för tydliga förutsättningar och främjande villkor för biodrivmedel och biobränslen, med hänsyn till energibesiktning, statsstödsregler och hållbarhetskriterier.
- › SKL ska verka för att krav på energikartläggning i EED samordnas med krav på energideklaration i EPBD och ges ett kompletterande kriterium om minsta storlek på företagets energianvändning.

Aktiviteter:

- › SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med europaparlamentariker och svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.
- › SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP och CEMR:s arbete med energipaketet.

F. Ett dricksvattendirektiv som underlättar lokala tillsynsmyndigheters arbete med prioriterade ämnen

Viljeinriktning:

- › SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till ramdirektivet för vatten så att medlemsstaterna kan ta ett samlat grepp kring hela vattenfrågan. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS -problemen som uppdragats i Sverige.
- › SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att man undviker detaljstyrning och överlåter detta till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har väldigt många små dricksvattenproducenter och det är viktigt att man inte instiftar regler som ställer samma krav på till exempel Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2000 kommunala vattenverk.
- › På nationell nivå kommer kansliet att arbeta för en bättre nationell, sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar dricksvatten samordnar sig sinsemellan och med kommunerna.

Aktiviteter:

- › SKL ska på ett tidigt stadie samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten.
- › SKL ska delta vid de sammanhang och i de konsultationer som kommissionens väntas arrangera på temat.
- › SKL ska fortsatt delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer på plats i Bryssel (till exempel CEMR, CEEP och EurEau).
- › SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med europaparlamentarikerna och svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.

G. Implementeringen av paketet för cirkulär ekonomi ska ge tydlig miljönytta

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för ambitiösa mål för minskad deponering och ökad återvinning
- › SKL ska framhålla att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas.
- › SKL ska motverka att definitionen av kommunalt avfall innehåller en referens till kvantitet samt arbeta för att definitionen ska stämma bättre överens med den svenska definitionen av hushållsavfall.
- › SKL ska lyfta att det bör finnas separata mål för återanvändning och återvinning.
- › SKL ska verka för att producentansvaret även bör gälla för avfall som är föremål för separat insamling men som inte sorterats ut.

Aktiviteter:

- › SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med europaparlamentarikerna och svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.
- › SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP och CEMR:s arbete med revideringen av avfallsdirektiven.
- › SKL ska lyfta fram goda exempel från medlemmarna om nyttorna med energiåtervinning (waste-to-energy).

H. Statligt stöd och regionala flygplatser

Viljeinriktning:

- › SKL ska, med utgångspunkt från styrelsens ställningstaganden inför arbetet med den nationella flygstrategin, driva frågan om större flexibilitet i det EU-rättsliga regelverket som rör finansieringen av regionala flygplatser.

Aktiviteter:

- › SKL ska påverka förslaget från kommissionen via kontakter med regeringskansliet, svenska representationen, Regionkommittén, CEMR och de svenska europaparlamentarikerna.
- › SKL ska delta vid de sammanhang och i de konsultationer som kommissionens väntas arrangera på temat.
- › SKL ska ta kontakt med relevanta handläggare på kommissionen som deltar i utarbetandet av den konsekvensanalys som ska tas fram 2018 samt bevaka kommissionens arbete med dessa frågor.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

Handslag för att stärka Sveriges röst i EU

Regeringen tillsatte i juni 2014 en utredning med uppdrag att utreda möjligheterna att främja insyn, delaktighet och inflytande för individer och aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU. Särskild utredare var universitetslektor Maria Strömvik, Lunds universitet. Sveriges Kommuner och Landsting hade Lotta Håkansson Harju (S), fd ordförande i beredningen för internationella frågor samt fd ledamot i Regionkommittén med som expert i utredningen. SKL har på tjänstemannanivå gjort inspel och kommit med synpunkter under utredningens gång.

Utredningen presenterade i början av 2016 betänkandet EU på hemmaplan. Betänkandet utgår ifrån de tre övergripande områden i utredningen; kunskapshöjande åtgärder, ökad delaktighet och insyn samt bättre informationstillgång. SKL yttrade sig över de förslag som dels påverkar våra medlemmar, dels de som påverkar SKL:s möjlighet att bedriva en aktiv och effektiv intressebevakning i Sverige och på europeisk nivå å våra medlemmars vägnar.

Som ett svar på betänkandet och remissvaren bjöd EU-minister Ann Linde in arbetsmarknadens parter till ett så kallat EU-handslag den 7 december. Vid EU-handslaget presenterade regeringen och parterna de åtgärder var och en kommer att ta för att bidra till ökad kunskap, information och stärkt

delaktighet i EU-arbetet i Sverige. Detta menar regeringen kommer att bidra till en starkare svensk röst i EU.

Regeringen presenterade vid seminariet förslag gällande EU.

SKL ser i stort positivt på regeringens förslag om samrådsgrupper samt att regeringen ska förtydliga myndigheternas samråds- och informationsansvar i EU-arbetet då det var två av de frågor förbundet lyfte fram i sitt remissvar. SKL har under många år drivit frågan om att det i Sverige bör skapas ett formaliserat samrådsförfarande mellan regeringen och kommuner och landsting. SKL anser att ett sådant samråd leder till bättre lagstiftning och effektivare genomförande samtidigt som det kan bidra till ökad förståelse och bättre samspel mellan samhällsnivåerna.

EU påverkar nästan alla verksamhetsområden inom kommun- och landstingssektorn, antingen direkt eller indirekt. I egenskap av arbetsgivare, serviceproducent, tillsynsmyndighet och samhällsbyggare är det nödvändigt att ha kunskap om vad som sker i EU.

SKL arbetar därför redan idag aktivt för att stärka kunskapen hos medlemmarna likväl som internt på förbundet gällande EU:s inflytande över den lokala och regionala nivån och med att främja möjligheterna för intressebevakning på europeisk nivå.

SKL som vid seminariet representerades av tillförordnad VD Lena Dahl har åtagit sig att arbeta aktivt med kunskapshöjande insatser gällande EU:s påverkan på den lokala och regionala politiken genom en rad olika insatser året.

SKL åtar sig bland annat att uppdatera rapporten om EU i lokalpolitiken där SKL slår fast att 60 procent av alla beslut som fattas i kommunfullmäktige påverkas, direkt eller indirekt, av beslut fattade på EU-nivå. I den nya rapporten ("EU i lokalpolitiken 2.0") avser SKL också att beskriva hur kommuner, landsting och regioner, i sin tur, kan påverka beslut som fattas i EU – en "handbok" i påverkansarbete om ni så vill. Efter mer än 20 år av svenskt medlemskap är det hög tid att även öka förståelsen för hur den lokala och regionala nivån kan påverka EU!

Utgångspunkten för arbetet är att kopplingen mellan "lokal" sakpolitik och EU-nivån måste bli tydlig. Det är denna koppling som tydliggör hur EU fungerar och påverkar den lokala och regionala nivån i praktiken och som kan skapa långsiktigt engagemang och förändring. Exempel på sakfrågor av stor vikt för förbundets medlemmar är offentlig upphandling, statsstödsfrågor kopplat till exempelvis regionala flygplatser, energieffektiviseringsfrågor och arbetsmiljölagstiftning, frågor som alla avhandlas i separata artiklar i På Gång inom EU.

SKL: *Yttrande, EU-handslaget, EU i lokalpolitiken*

Regeringen: *Utredning om delaktighet i EU, Debattartikeln om EU-handslaget, webbsändning från EU-handslaget*

Statskontoret: *PM om myndigheternas arbete med delaktighet i EU-frågor*

Kontaktperson:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Kristin Ivarsson, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

Hösten 2015 antog FN:s general församling den nya hållbara utvecklingsagendan, Agenda 2030, som ersätter de tidigare millenniemålen. Under våren och hösten har genomförandet av Agenda 2030 i Sverige diskuterats intensivt. Alla statsråd i regeringen är ansvariga för agendan, men civilminister Ardalan Shekarabi har ett samlat ansvar för det nationella genomförandet. I mars 2016 tillsattes en delegation med uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen presenterade sin första delredovisning den 1 november 2016.

SKL:s inriktningsdokument *Ansvar för välfärd 2016-2019* tangerar flera av Agenda 2030:s målsättningar, såsom en hållbar samhällsstruktur, att främja kvinnors egenmakt, att förbättra likvärdighet i skolan, att arbeta hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och verka för en full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor. Förbundet arbetar därmed redan idag med inriktningsmål som bidrar till genomförandet av agendan. Ett fyrtiotal medlemmar har tillkännagivit att de kommer att arbeta aktivt för att skapa delaktighet och engagemang kring målen för hållbar utveckling och några har för detta syfte fått bidrag från SIDA.

Den 22 november 2016 presenterade kommissionen ett paket innehållande tre meddelanden om hållbar utveckling i Europa och i världen. Meddelandena är en reaktion på FN:s globala utvecklingsmål. I det första meddelandet utvecklar kommissionen sin bedömning om hur långt EU har kommit i förhållande till målen, samt utvecklar hur Jean-Claude Junckers så kallade tio prioriteringar bidrar till att uppnå målen. Det andra meddelandet innehåller en gemensam europeisk vision om medlemsstaternas utvecklingssamarbete, i linje med Agenda 2030. Det tredje meddelandet är ett förslag på ett nytt partnerskap med länder i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet, en fortsättning på det så kallade Cotonouavtalet.

SKL följer kommissionens, delegationens, regeringens och medlemmarnas arbete och bevakar konkretiseringen av genomförandet.

Den 18 januari hölls SKL:s Internationella dag med temat Agenda 2030.

SKL: *Agenda 2030*

FN: *Globala utvecklingsagendan Agenda 2030, Verktygslåda för att lokalisera de globala målen*

Kommissionen: *Agenda 2030, Meddelande om en hållbar Europeisk framtid, Meddelande om ett nytt europeiskt samförstånd om utveckling, Meddelande om ett förnyat partnerskap med länder i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet, Pressmeddelande*

Regeringen: *Information om de nya globala utvecklingsmålen, Delegationen för genomförande av Agenda 2030*

Kontaktperson:

Annika Lindberg, annika.lindberg@skl.se, 08-452 71 63

Gabriel Werner, gabriel.werner@skl.se, 08-452 77 98

Arbetet med Europa 2020-strategin

Under 2014 genomförde kommissionen ett offentligt samråd om Europa 2020-strategin i halvtid. SKL svarade på samrådet med ett yttrande där förbundet bland annat betonade det bristande jämställdhetsperspektivet i strategin samt efterfrågade en högre ambitionsnivå för energi- och klimatmålen.

Kommissionen har fortfarande inte presenterat några initiativ utifrån översynen och det aviseras inte heller några kommande förslag i kommissionens arbetsprogram för 2017.

I mars 2017 kommer 60-års jubiléet av undertecknandet av Rom-fördraget att högtidlighållas i Rom på temat Framtiden för den europeiska unionen. I samband med 60års-jublieet väntas kommissionen presentera vitboken för Europas framtid vilken väntas innehålla åtgärder för hur man kan reformera ett EU med 27 medlemsstater 60 år efter Romfördragen. Vitboken väntas även inkludera förslag gällande fördjupningen av EMU, demokratiskt och politiskt. Diskussioner om en eventuell framtida sysselsättnings- och tillväxtstrategi eller alternativa ramverk för den framtida långtidsbudgeten och programperioden kan eventuellt vara att vänta i samband med detta. Att en halvtidsöversyn av den innevarande långtidsbudgeten har presenterats samt att diskussioner om den kommande programperioden har inletts innebär att det blir viktigt för unionen att påbörja arbetet med att ta fram en långsiktig strategi för unionen för de kommande åren.

Parallellt med diskussionerna om en ny strategi efter Europa 2020 pågår naturligtvis fortsatt arbetet i medlemsstaterna, nationellt likväl som lokalt och regionalt för att bidra till strategins målfyllelse. Den svenska regeringen reviderade två av de svenska utbildningsmålen i höstens budget 2015. Målet gällande avhopp från gymnasieskolan ändrades från tio procent till sju procent och målet att alla 30–34-åringar ska ha minst två års eftergymnasial utbildning höjdes från 40–45 procent till 45–50 procent.

Europa 2020-strategin berör flera politikområden som i Sverige är kommuners, landstings och regioners ansvar. SKL anser att ett förstärkt deltagande av kommuner, landsting och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter på nationell och europeisk nivå, är avgörande för att Europa 2020-strategin och dess eventuella efterföljare ska bli framgångsrik. Förbundet betonar i sammanhanget vikten av EU:s sammanhållningspolitik som ett centralt verktyg för att nå strategins målsättningar.

SKL träffar löpande Statsrådsberedningen och arbetsmarknadens parter samt kommissionens representation, för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin.

SKL: *Europa 2020-strategin, Yttrande om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin, Kartläggning av Europa 2020-strategins regionala förankring, Videospelning av konferens om Europa 2020strategin*

Kommissionen: *Europa 2020-strategin*

Regeringen: *Europa 2020-strategin*

Regionkommittén: *Europa 2020 Övervakningsplattform*

Kontaktpersoner:

Kristin Ivarsson, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

EU:s framtida långtidsbudget efter år 2020

EU:s långtidsbudget är en budgetram som bestämmer finansieringen av EU:s politik i sju år. Den nuvarande budgetperioden sträcker sig mellan 2014 - 2020. Långtidsbudgeten är för närvarande indelad i fem större kategorier med bestämda utgiftstak. Långtidsbudgeten bryts därefter ner i årliga budgetar. Långtidsbudgeten bestämmer bland annat hur mycket pengar som ska fördelas till de olika sektorprogrammen.

De senaste årets händelser, såsom flyktingkrisen, situationen i Ukrainas och sanktionerna mot Ryssland samt terroristattacker i Frankrike och Belgien har satt långtidsbudgeten och nationella budgetar under enorm press. Även Storbritanniens utträde ur EU kommer att påverka EU:s långtidsbudget, både den innevarande och kommande.

I samband med linjetalet State of the union den 14 september 2016 presenterade kommissionen sitt förslag till halvtidsöversyn av långtidsbudgeten 2014–2020. Det föreslagna paketet kommer att frigöra 6,3 miljarder euro för finansiering senast 2020. Finansieringen kommer att användas till investeringar och migration.

I paketet lämnas också förslag på EU-budgeten bättre och snabbare kan hantera oförutsedda omständigheter, samtidigt som de finansiella reglerna kommer att förenklas och inriktas på resultat. Detta ligger i linje med Junckerkommissionens fokus på mindre men bättre EU där varje krona används för att ge resultat och ett europeiskt mervärde.

Europaparlamentet och rådet måste nu samtycka till de föreslagna lagstiftningsförslagen. Kommissionen kommer att arbeta nära med övriga institutioner för att säkerställa att man enas om så mycket som möjligt av paketet senast i slutet av 2016.

Senast den 1 januari 2018 ska kommissionen presentera ett förslag till ny flerårig budgetram efter år 2020. SKL verkar för en fortsatt stark sammanhållningspolitik.

Kommissionen: *Långtidsbudgeten*

Regionkommittén: *Yttrande om Halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen*

Kontaktperson:

Annika Lindberg, annika.lindberg@skl.se, 08-452 71 63

Kommissionens agenda för bättre lagstiftning – ökad insyn och kontroll

Kommissionen publicerade i maj 2015 en agenda för bättre europeisk lagstiftning. Agendan ska lyfta fram de politiska områden EU ska fokusera på och leda till att lagstiftningsprocessen håller högsta tänkbara standard när det gäller konsekvensbedömningar, insyn, offentliga samråd och genomförande. Avsikten är att hitta det effektivaste sättet för att nå de politiska målen – genom EU-bestämmelser när det behövs och i övrigt genom nationella bestämmelser eller andra typer av åtgärder när det är tillräckligt.

Kommissionen vill därmed både uppdatera sina lagstiftningsmetoder för att möta förväntningar på öppenhet och samråd och samtidigt se över regelbördan för företag, invånare eller offentlig förvaltning. Det innebär bland annat tätare konsultationer under lagstiftningsprocessens gång och tidigare återkoppling på färdplaner, konsekvensbedömningar och utkast till delegerade akter och genomförandeakter.

Ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning som kompletterar befintliga avtal om gemensamma arbetsmetoder mellan de tre institutionerna har slutits. Avtalet innefattar arbetsmetoder för individuella lagstiftningsärenden och även delade åtaganden där man arbetar för att förbättra den årliga och fleråriga planeringen. Det interinstitutionella avtalet har undertecknats av de tre institutionerna.

Avsikten är att öka det politiska stödet för Refit-programmet genom att utveckla den så kallade Refit-plattformen. Plattformen består av experter från näringslivet, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, Europeiska ekonomiska och sociala

kommittén och Regionkommittén samt av representanter från alla EU:s medlemsstater. CEEP:s general-sekreterare har en plats i Refit-plattformen och SKL följer aktivt arbetet genom sitt medlemskap i CEEP.

Regionkommittén, CEMR och CEEP framhåller de lokala myndigheternas roll och särställning i samrådsförfarandet i sina respektive ställningstaganden om en EU-agenda för bättre lagstiftning. SKL har bidragit till CEMR:s ståndpunkter samt följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

Kommissionen: *Agenda för bättre lagstiftning,*

Pressmeddelande om en Agenda för bättre lagstiftning, Refit-plattformen

Regionkommittén: *Yttrande om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEMR: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEEP: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Marcus Holmberg, marcus.holmberg@skl.se, +32 2 549 08 67

EU:s medborgarinitiativ

Medborgarinitiativet ger alla som är medborgare i ett medlemsland och har uppnått rösträttsålder för Europaparlamentet rätt att direkt vända sig till kommissionen med en uppmaning om att föreslå lagar på områden där EU har befogenhet att stifta lagar, till exempel miljö, transport eller folkhälsa. Ett medborgarinitiativ måste få stöd från minst en miljon EU-medborgare från minst 7 av de 28 EU-länderna.

EU-kommissionen har utvärderat EU:s medborgarinitiativ och förslagit förändringar. Kommissionens utvärdering visar att cirka sex miljoner EU-medborgare skrivit under ett medborgarinitiativ. Av de 51 förslag till medborgarinitiativ som har påbörjats än så länge har tre initiativ samlat in minst en miljon underskrifter och gått igenom hela processen. I utvärderingen lyfter kommissionen bland annat fram problem med namnsamling över nätet och att det är olika krav för att skriva under i olika länder.

Ett av de tre initiativ som gått hela vägen handlar om att vatten och sanitet är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. Som en följd av det medborgarinitiativet planerar kommissionen att lägga

fram ett lagförslag om lägsta kvalitetskrav för återanvänt vatten under 2017.

Regionkommittén har i tidigare yttranden förespråkat stärkt deltagardemokrati inom EU och en vilja att fortsätta utveckla medborgarinitiativ som ett verktyg för att främja en europeisk debatt om frågor som är angelägna för EU-medborgarna.

Regionkommittén pekar också på hinder och orsaker till att det är så få initiativ som uppnått en miljon underskrifter och har föreslagit åtgärder för att underlätta för fler medborgarinitiativ framöver. Det handlar både om att förenkla proceduren till att öka medvetenheten och kunskapen om hur människor kan föreslå och stödja medborgarinitiativ. För att underlätta finns det nu en hemsida och en vägledning på alla EU-språk.

SKL följer arbetet med medborgarinitiativ via de svenska ledamöterna i Regionkommittén för att se hur EU-kommissionens förslag på förändringar av medborgarinitiativet eventuellt implementeras.

SKL: Informationsblad om EU:s medborgarinitiativ

Kommissionen: Hemsida för EU:s medborgarinitiativ

Kontaktperson:

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se, 08-452 78 27

Regional utveckling och samarbete

PRIORITERAD FRÅGA 2017 – EU:s framtida Sammanhållningspolitik

Europeiska kommissionen ska senast den 1 januari 2018 lägga fram ett förslag till en ny flerårig budgetram för Europeiska Unionen. Storbritanniens utträde ur EU, den pågående migrationssituationen och ett förändrat säkerhetspolitiskt läge förväntas leda till nya utgiftsområden för EU. Samtidigt förväntas budgetens omfattning minska snarare än öka. Det gör att sammanhållningspolitiken, som motsvarar en tredjedel av nuvarande budgetram, är hotad.

Sammanhållningspolitiken har stor betydelse för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Sverige. Totalt fördelas närmare 20 miljarder kronor inom Regionalfonden och Socialfonden till utvecklingssatsningar runt om i landet, inkluderar man Landsbygdsprogrammet handlar det sammantaget om 67 miljarder kronor. Det är därmed mycket som står på spel för lokal och regional nivå inför kommande förhandlingar.

SKL anser att sammanhållningspolitiken är en fundamental del av det Europeiska samarbetet som skapar legitimitet och delaktighet på lokal och regional nivå runt om i Europa. Det territoriella anslaget, flernivåstyret och möjligheten att planera med sju-åriga ledder gör sammanhållningspolitiken unik och svår att ersätta med andra finansiella lösningar. Sammanhållningspolitiken är ett verktyg med möjlighet att möta många av de utmaningar som EU står inför och borde därför utvecklas istället för att avvecklas.

SKL har tagit fram ett första yttrande kring den framtida sammanhållningspolitiken och för en kontinuerlig dialog med såväl regeringskansliet som ansvarig minister, genom politikerforum. SKL deltar även i expertgrupper tillsammans med CEMR för att påverka EU:s institutioner kring den framtida sammanhållningspolitiken.

Under hösten 2017 väntas EU-kommissionens släppa den sjunde sammanhållningsrapporten, där mer besked kring den framtida sammanhållningspolitiken väntas komma.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2017, EU:s fonder och program 2014-2020

Kommissionen: Halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram

Kontaktperson:

Gustaf Rehnström, gustaf.rehnstrom@skl.se, 08-452 75 71

Arbetet med EU:s urbana agenda fortsätter

Trots att hållbar stadsutveckling i första hand är en nationell angelägenhet är det många av stadsfrågorna som hanteras på europeisk nivå, såsom miljö-, transport- och regionalpolitiken. EU:s urbana agenda är ett initiativ för få en helhetssyn på stadsutvecklingsfrågor på europeisk nivå.

EU-ländernas ministrar för stadsfrågor antog det så kallade Amsterdamavtalet (Pact of Amsterdam) vid ett informellt ministerrådsmöte i Amsterdam

i maj 2016. Amsterdamavtalet innehåller EU:s urbana agenda och principer för denna. Genom partnerskap ska man arbeta vidare inom bland annat 12 tematiska partnerskapområden som ska adressera utmaningar i EU:s städer. Partnerskapen ska ge städer, medlemsstaterna, EU:s institutioner, det civila samhället och näringslivet en struktur för samarbete för att hitta lösningar på dessa utmaningar. Fyra partnerskap har startat, Inkludering av migranter, Bostäder, Luftkvalitet samt Fattigdomsbekämpning. I januari 2017 startar ytterligare fyra partnerskap, Jobb och kompetens, Cirkulär ekonomi, Digitalisering och Urban mobilitet. Partnerskapen ska resultera i handlingsplaner som inriktas på effektiva och enhetligare tillämpning av EU:s initiativ.

SKL välkomnar EU:s urbana agenda då den tar ett samlat grepp kring de specifika utmaningar som växande städer har att hantera. Genom att samordna politikområden på unionsnivå ges den kommunala och regionala nivån bättre förutsättningar för att lyckas med arbetet med hållbar stadsutveckling. Förbundet ser mycket positivt på att den lokala och regionala nivån aktivt har involverats i arbetet med den urbana agendan. Ilmar Reepalu (S), Malmö stad, är CEMR:s talesperson för urbana frågor.

Kommissionen: *Hemsida om Amsterdamavtalet*

CEMR: *Ståndpunktspapper om den urbana agendan*

Kontaktperson:

Eva Hägglund, eva.hagglund@skl.se, 08-452 78 67

Utveckling av Europeiska Fonden för Strukturella Investeringar till EFSI 2.0

Sedan starten sommaren 2014 har Europeiska Fonden för strategiska Investeringar (EFSI) vuxit och i oktober 2016 hade 163 miljarder euro investerats i 361 projekt i 27 medlemsstater. De projekt som godkänts finns framför allt inom energi, forskning och utveckling och digitalutveckling. 28 procent av alla medel har gått till investeringar i små och medelstora företag, vilket är något över målet på 25 procent. Investeringarna har framför allt kommit till i de stora medlemsländerna.

Av de investerade medlen kommer 62 procent från privata investerare, övriga 38 procent är investeringar från olika medlemsländer och nationella investeringsbanker. Den privata andelen investeringar är lägre än vad kommissionen har räknat med. Den totala investeringstakten är också lägre än förväntat.

I Sverige kommer Norrlandsfonden att kunna erbjuda lån till innovativa företag under en två-årsperiod, där Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESIF) går in och ger garantier under EU

InnovFin finance for Innovators-initiativet, som har finansiell uppbackning av kommissionens Horisont 2020-program. I och med garantierna, kommer Norrlandsfonden att kunna ge innovativa små och medelstora företag mer förmånliga lån än tidigare.

Norrlandsfonden är en stiftelse med uppgift att främja utvecklingen i företag i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland och Gävleborg med tillväxtambitioner. Norrlandsfonden är en fristående aktör, men har ett nära samarbete med banker, riskkapitalbolag, revisorer, länsstyrelser, kommunala näringslivsbolag och andra intressenter som verkar för ett livskraftigt och expansivt norrländskt näringsliv.

EFSI 2.0

Behovet av investeringar inom EU är stort och kommissionen har gjort bedömningen att EFSI har börjat ta fart. Utifrån detta har beslut fattats om att förlänga tiden för fonden och att målet ska vara att uppnå en investeringsvolym på 500 miljarder euro till år 2020.

Detta ska göras genom att öka den så kallade additionaliteten, det vill säga investeringar ska göras i projekt där marknaden inte anser att avkastning och risk gör det lönsamt att investera. Det handlar om att överbrygga så kallade marknadsmisslyckanden. Med fondens garanti från kommissionen och Europeiska Investeringsbanken (EIB), så kan fler investerare hitta projekt som annars skulle vara för riskfyllda att investera i. Utöver detta så ska fonden satsa mer på att hitta projekt som involverar flera medlemsstater.

Transparensen i beslutsprocesserna ska öka så att allmänheten kan få större insyn i de beslut som fattas av investeringskommittén och kunna kontrollera att de beslut som fattas görs utifrån additionalitetsaspekten. De som får ta del av de medel som investeras ska även göras mer medvetna om att medlen kommer från EFSI och att medlen garanteras av kommissionen och EIB. Detta ska även gälla de små och medelstora företag som får medel ur SME-delen av EFSI.

För att bredda den geografiska spridningen av projekt som får finansiering ur EFSI ska möjligheterna att kombinera stöd från olika fonder förbättras. Det gäller fonder som Europeiska struktur- och investeringsfonderna, Horisont 2020 och Fonden för ett sammanlänkat Europa.

Hittills har inte fonden tagit några geografiska hänsyn, utan det har varit projektens karaktär och attraktivitet som varit i fokus. För att få en större geografisk spridning till de mindre medlemsstaterna

kommer flera olika sektorer att få stöd från EFSI. Detta kommer att underlätta för mindre utvecklade regioner och regioner som befinner sig i strukturell omvandling. Ett verktyg för att underlätta både användandet av flera olika fonder och att få andra sektorer att söka blir den tekniska hjälp som kommissionen erbjuder projekt vid ansökningar via den europeiska investeringsrådgivningen.

Utöver dessa förändringar kommer medlemsstater att tillåtas använda medel från ESIF för att investera i EFSI. Kommissionen vill fokusera på projekt som arbetar med att utveckla metoder och tekniker som har positiv inverkan på miljön och vill gärna se att de ska få cirka 40 procent av medlen ur fonden.

Det finns en önskan om att fortsätta satsningen på små och medelstora företag och även möjliggöra för saminvesteringar med andra låneinstrument som COSME, InnovFin och EaSI Guarantee instrument. EFSI-finansieringen till små och medelstora företag kommer nästan att fördubblas från 5,5 miljarder euro till 10,5 miljarder euro. Dock kommer en minskning att ske gällande infrastrukturprojekt, där fonden endast ska gå in om det kan bidra till att attrahera privat kapital.

European Investment Advisory Hub (EIAH) kommer att utvecklas så att de kan ge bättre teknisk assistans till projekt som ska arbeta med miljöteknik, inom den cirkulära ekonomin, projekt inom den digitala sektorn och mellanstatliga projekt. De ska även kunna ge stöd i hur olika fonder kan användas tillsammans och där det är möjligt även bidra till ökad geografisk spridning.

European Investment Project Portal (EIPP) håller på att byggas upp och byggas ut. Där finns alla projekt som sökt stöd listade och där presumtiva investerare kan se var de finns geografiskt och vad de önskar göra med de investerade medlen. Syftet är att genom denna webbaserade plattform föra samman investerare med lämpliga projekt.

Kommissionen: *Pressmeddelande, faktablad*

Regionkommittén: *Utkast till yttrande om EFSI 2.0*

Kontaktperson:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Sysselsättning och arbetsmarknad

PRIORITERAD FRÅGA 2017 – En europeisk pelare för sociala rättigheter

EU-kommissionen presenterade under våren 2016 ett första preliminärt utkast till en europeisk pelare för sociala rättigheter. Kommissionen öppnade i samband med detta ett offentligt samråd om hur EU-samarbetet bör fördjupas och utvecklas på det social- och arbetsmarknadspolitiska området. Initiativet från kommissionen syftar till att främja sysselsättning, stärka skyddet för arbetstagarna, säkra de mest utsattas rättigheter och säkerställa den sociala sammanhållningen i unionen. Initiativet berör många av de områden där ett stort ansvar i Sverige ligger på den lokala och regionala nivån så som bostadspolitik, sysselsättningspolitik, utbildning samt vård och omsorg. Förslagen berör också i hög grad SKL som arbetsgivarorganisation.

Kommissionen har i sitt arbetsprogram för 2017 aviserat att en pelare för sociala rättigheter väntas presenteras under det första kvartalet av 2017. Kommissionen har aviserat att pelaren föreslås innehålla både lagförslag och mjukare initiativ bland annat gällande förutsättningarna för att kombinera arbets- och familjeliv, tillgång till de sociala trygghetssystemen samt gällande implementering- en av arbetstidsdirektivet.

SKL välkomnar initiativet till en europeisk pelare för sociala rättigheter. Förbundet ser i stort positivt på att kommissionen lyfter de socialpolitiska frågorna högre upp på agendan. Ekonomisk tillväxt

och sociala rättigheter behöver inte stå i kontrast till varandra utan bör snarare ses som varandras förutsättningar.

SKL välkomnar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området men anser inte att det behövs ytterligare europeisk lagstiftning på det socialpolitiska eller arbetsrättsliga området. Det finns redan omfattande europeisk lagstiftning som dock inte efterlevs fullt ut i alla medlemsstater. Ytterligare lagstiftning skulle ej råda bot på denna problematik. En fråga av stor vikt för SKL och dess medlemmar är värnandet av den svenska arbetsmarknadsmodellen, där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen. Lönesättning är, i enlighet med fördragen, en exklusiv befogenhet för medlemsstaterna, och i vissa fall för arbetsmarknadens parter på nationell nivå.

SKL anser att den sociala pelaren bör ha en genomgående tydlig jämställdhetsprofil i alla målsättningar och principer. Pelaren bör även ha ett tydligt folkhälsoperspektiv då social hållbarhet, hållbara sociala trygghetssystem och en fungerande vårdsektor kräver förebyggande arbete.

Nyanländas etablering är en avgörande faktor för social hållbarhet och tillväxt i Europa. En snabbare etablering för nyanlända på arbetsmarknaden är en nyckelfråga för den enskilde, för den offentliga sektorns kompetensförsörjningsbehov och för välfärdens finansiering.

Den innevarande europeiska sysselsättnings- och tillväxtstrategin, Europa 2020-strategin, närmar sig sitt slut och arbetet inför kommande långtidsbudget och programperiod har redan startat. SKL anser att diskussionerna om en europeisk pelare för sociala rättigheter bör föras i ljuset av detta.

Frågan om en europeisk pelare för sociala rättigheter är en prioriterad EU-fråga för SKL under 2017. Förbundet har dock arbetat aktivt med dessa frågor även under 2016 och har bland annat antagit ett yttrande över det preliminära utkastet till social pelare, svarat på det öppna samrådet samt deltagit vid samrådsmöten både med Regeringskansliet och med kommissionen, i Stockholm och Bryssel. SKL kommer att under 2017 bevaka kommissionens arbete med frågan med ett särskilt fokus på lagstiftningsarbetet på området, både enskilt och via de europeiska arbetsgivar- och intresseorganisationer där förbundet är medlem.

SKL: SKL:s yttrande, Film från SKL:s seminarium med Allan Larsson om den sociala pelaren

Kommissionen:

Meddelande om den sociala pelaren, Samrådsdokumentet, Preliminärt utkast till social pelare,

Regeringen: Fakta-PM

Kontaktperson:

Kristin Ivarsson, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Fortsatta förhandlingar mellan de europeiska arbetsmarknadsparterna om aktivt åldrande

De europeiska arbetsmarknadsparterna Business Europe/UEAPME, CEEP och ETUC har inom ramen för sitt gemensamma arbetsprogram för 2015–2017 kommit överens om att förhandla fram ett så kallat autonomt ramavtal gällande frågan om aktivt åldrande ur ett generationsperspektiv.

Parterna inledde i början av 2016 förhandlingar om ett europeiskt autonomt ramavtal i frågan. Arbetet startade med ett kunskapsseminarium med utbyte av goda exempel vilket sedan har följts av en rad förhandlingsmöten mellan arbetsgivar sidan och det europeiska facket.

Arbetsgivar sidan arbetade 2012 tillsammans med denna fråga i samband med det europeiska året för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. I detta gemensamma projekt om arbetsgivares metoder för aktivt åldrande kom arbetsgi-

varna fram till tio huvudbudskap om hur man kan arbeta med dessa frågor.

SKL deltar i arbetet inom ramen för sitt medlemskap i CEEP. Förhandlingarna planerades att avslutas i december 2016. När denna skrift gick i tryck var det fortsatt oklart om förhandlingarna har avslutats.

SKL: CEEP

Europeiska arbetsmarknadsparterna: Arbetsgivarnas rapport - metoder för aktivt åldrande, Arbetsprogrammet 2017-2019

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Förslag till revidering av utstationeringsdirektivet

Kommissionen presenterade i mars 2016 ett förslag till ändring av utstationeringsdirektivet. Syftet med revideringen av direktivet är att ta itu med illojal konkurrens vid tillhandahållande av tjänster över gränserna inom EU och att främja principen om att samma arbete på samma arbetsplats bör omfattas av samma lön. Inte minst den svenska regeringen har varit pådrivande för att få till stånd en ändring av det innevarande utstationeringsdirektivet.

Nationella parlament i elva medlemsstater (Bulgarien, Danmark, Estland, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien och Ungern) lämnade så kallade motiverade yttranden om direktivförslaget och anförde att det strider mot subsidiaritetsprincipen. Det innebär att förslaget tilldelades ett så kallat gult kort. De nationella parlamenten motiverade bland annat sina ställningstaganden med att det befintliga utstationeringsdirektivet ger utstationerade arbetstagare ett tillräckligt bra skydd och att förslaget till reviderat direktiv riskerar att påverka löneregleringen i medlemsstaterna, något som ligger utanför EU:s kompetens.

Kommissionen meddelade i slutet av juli att förslaget till revidering av utstationeringsdirektivet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Kommissionen har haft en nära dialog med de nationella parlamenten sedan det gula kortet utfärdades för att diskutera de problem som parlamenten har uppmärksammat med förslaget. Då europeisk lagstiftning gällande utstationerad personal har funnits sedan 1996 bedömer kommissionen att en revidering av existerande reglering inte bryter mot subsi-

diaritetsprincipen. Kommissionen har gett de nationella parlamenten som inkommit med motiverade yttranden landspecifika svar på deras invändningar. Diskussionerna fortsätter med de nationella parlamenten när nu lagstiftningsprocessen går vidare. Under våren väntas fortsatta diskussioner i ministerrådet samt i Europaparlamentets utskott i frågan.

Yoomi Renström (S), Ovanåker har varit rapportör för Regionkommitténs yttrande över revideringen av utstationeringsdirektivet. SKL har bistått henne med expertstöd i framtagandet av yttrandet som antogs i plenum i början december 2016.

SKL: Arbetsgivare

Kommissionen: Förslag till revidering av utstationeringsdirektivet, Pressmeddelande, Kommissionens svar till de nationella parlamenten, Kommissionens pressmeddelande om den fortsatta processen, Meddelande

Europaparlamentet: De "gula korten" från de nationella parlamenten, Utkast till yttrande

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Blåkortsdirektivet ska ses över

EU-kommissionen har presenterar ett förslag till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkompetent anställning, det så kallade blåkortsdirektivet. Förslaget innebär en ändring av det nuvarande direktivet från 2009 och presenteras som ett led i EU:s arbete för att ta fram en ny politik för laglig migration.

Kommissionen vill på detta sätt öka harmoniseringen, förbättra tillståndsprocessen och underlätta rörligheten inom unionen för så kallad högkvalificerad arbetskraft för att öka attraktionskraften för denna arbetskraft att komma till EU.

Förslaget innebär att medlemsstaterna bara får bevilja nationella tillstånd till tredjelandsmedborgare som faller utanför direktivets tillämpningsområde. Möjligheten för parallella nationella system enligt nuvarande direktiv föreslås med andra ord försvinna. Ett antal revideringar föreslås också för att fler ska omfattas av det och därmed kunna beviljas så kallade blåkort.

SKL har antaget ett remissyttrande till Justitiedepartementet över förslaget till reviderat direktiv. SKL delar kommissionens bedömningen att det är angeläget att underlätta högkvalificerad arbetskraftsinvandring till EU samtidigt som de som be-

viljas arbetstillstånd ska ha rimliga villkor i det land de arbetar. Förbundet anser dock att förslaget till förändrade regler i blåkortsdirektivet sammantaget inte är proportionerligt och att det bör omarbetas så att det, i likhet med nu gällande blåkortsdirektiv, finns ett utrymme för nationell reglering. Subsidiaritetsprincipen måste beaktas och EU-regleringen ska utformas så att genomförandet tar hänsyn till medlemsstaternas traditioner på arbetsmarknadsområdet så som lagstiftning, kollektivavtal och de nationella arbetsmarknadsparternas roll.

Under våren fortsätter lagstiftningsprocessen genom fortsatta diskussionerna i Europaparlamentet och ministerrådet. Regionkommittén antog i början av december sitt yttrande över förslaget till reviderat direktiv.

Kommissionen: Förslag till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkompetent anställning

SKL: Yttrande

Regionkommittén: Utkast till yttrande

Europaparlamentet: Utkast till yttrande

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Mia Hemmestad, mia.hemmestad@skl.se, 08-452 78 49

Miljö, energi och klimat samt transporter

PRIORITERAD FRÅGA 2017 **– Ren energi för alla i Europa**

Den 30 november 2016 presenterade EU-kommissionen ett stort energipaket under rubriken ”Ren energi för alla i Europa”. Lagstiftningsförslagen omfattar energieffektivitet, energiprestanda i byggnader, förnybar energi, utformning av elmarknaden, trygg elförsörjning och regler för energiunionens styrning. Paketet innehåller också en rad andra förslag för att uppmuntra offentliga och privata investeringar, öka innovationstakten, stärka konkurrenskraften hos industrin och stärka konsumenternas ställning. Tillsammans med reformerna av utsläpphandelssystemet är paketet viktigt för att förverkliga energiunionen, uppnå EU:s klimat- och energimål till 2030 och fullgöra EU:s åtaganden i enlighet med Parisavtalet.

SKL kommer aktivt att följa parlamentet och rådets arbete med paketet, både enskilt och via medlemskapet i CEMR och CEEP, för att det ska ge bra förutsättningar för Sveriges kommuner, landsting och regioner. Några av förslagen diskuteras närmare nedan. Flera av dessa ingår i SKL:s prioriterade EU-frågor för 2017 om att det kommunala och regionala perspektivet ska respekteras vid beslut på EU-nivå om energieffektivisering och förnybar energi.

Översyn av energieffektiviseringsdirektiven

Som en del av energipaketet Ren energi för alla presenterade EU-kommissionen översyn av direktiven för energieffektivitet (EED) och byggnaders

energiprestanda (EPBD). Kommissionen föreslår ett bindande mål på EU-nivå om 30 procent energieffektivisering till 2030, vilket innebär en minskad slutlig energianvändning på 17 procent jämfört med 2005. Effektiviseringsmålet är högre satt än de 27 procent som Europeiska rådet kom överens om 2014. Medlemsstaterna ska bidra till unionens mål och åläggs att göra energibesparingar om 1,5 procent per år fram till 2030. Vidare innehåller förslagen krav på nationella renoveringsstrategier, krav på inspektioner av värmepannor och ventilationsanläggningar, energideklarationernas roll stärks och nya krav på laddstationer för elfordon intill byggnader med mer än 10 parkeringsplatser. Det lanseras också ett större finansieringsinitiativ och krav på koppling mellan nivån på statsstöd och byggnadernas energiprestanda.

Vid beräkningen av byggnadernas energiprestanda (annex 1 till EPBD) talas nu uttryckligen om lika-behandling av förnybar energi producerad i anslutning till byggnaden (innanför mätaren/ej levererad) och förnybar energi från energibärare (såsom el, fjärrvärme och fjärrkyla), vilket SKL verkat för. Regeln är kopplad till användningen av primärenergifaktorer, vilket regeringen i december 2016 signalerat ska tillämpas även i svenska byggregler för nära-nollenergibyggnader. Valet av primärenergifaktorer kommer då att bli avgörande för konkurrenskraften för olika former av förnybar energi. Däremot kvarstår och förtydligas kravet på individuell mätning och debitering i flerbostadshus och

det kommer att bli avgörande hur hänsyn till kostnadseffektivitet tolkas. Risken är annars att kravet blir kontraproduktivt för Sverige, där värmen ingår i hyran och fastighetsägaren därmed har incitament att göra byggnaden energieffektiv.

SKL kommer aktivt att följa parlamentets och rådets arbete med paketet, både enskilt och via CEMR och CEEP, för att det ska bli så väl anpassat till Sveriges kommuners, landstings och regioners förutsättningar som möjligt.

Förnybar energi efter 2020

Inom ramen för energipaketet presenterade EU-kommissionen också ett förslag till nytt direktiv för förnybar energi för perioden efter 2020. Direktivet syftar till att uppnå målet om 27 procent förnybar energi 2030, vilket är bindande på EU-nivå. Medlemsstaterna förväntas bidra genom sina nationella planer. Direktivet innehåller bland annat regler om ekonomiskt stöd, gränsöverskridande samarbete, ursprungsgarantier och information. Det finns en strävan mot att förnybar energi i högre grad bör verka på marknadens villkor.

För uppvärmning och kylning ställs krav på en årlig nationell ökningstakt på en procent förnybar energi, tredjepartstillträde till fjärrvärme- och fjärrkylanäten och en rättighet för konsumenter att bryta med sin leverantör om denna inte uppfyller kraven på effektivitet.

EU-kommissionen föreslår också införandet av hållbarhetskriterier för fast biomassa. Kriterierna avser kontrollsystem med naturhänsyn på nationell nivå eller på skogsbruksnivå. Hållbarhetskriterierna för biodrivmedel har sedan tidigare skapat osäkerhet för investeringar. För biodrivmedel slopas målet om 10 procent förnybara drivmedel efter 2020 (där Sverige redan uppnått 12 procent). Ett nytt krav ställs på leverantörer att öka inblandningen av biodrivmedel från 1,5 procent 2020 till 6,8 procent 2030. Samtidigt föreslås att den maximala andelen livsmedelsbaserade biodrivmedel ska halveras från 7 procent 2020 till 3,8 procent år 2030. Det kan försvåra satsningarna på biodrivmedel och ett flexibelt nyttjande av olika resurser från odling, avfall och restprodukter.

Biomassa och biobränsle utgör en stor del av Sveriges användning av förnybar energi och bidrar till minskningen av Sveriges klimatpåverkan. Svenska kommuner och landsting har gått i bränschen för denna utveckling i både energiproduktion och transporter, exempelvis används förnybara drivmedel till över 75 procent i kollektivtrafiken och till ungefär en fjärdedel i kommuners och landstings bilflotta. Det är avgörande för utvecklingen att

hållbarhetskriterierna utformas utifrån vetenskapliga bedömningar om klimatnytta och miljöhänsyn samt anpassas efter medlemsstaternas nationella förutsättningar och kontrollsystem. SKL framhåller även att skattenedsättning för förnybara drivmedel måste undantas från regler om statsstöd på EU-nivå även på lång sikt.

Styrning av Energiunionen, börde- fördelning och nationella energi- och klimatplaner

Ett ytterligare lagstiftande initiativ i energipaketet är det styrssystem som EU-kommissionen utvecklat för att omsätta Energiunionens energipolitik i praktiken samt för att uppnå energi- och klimatmålen. Styrsystemet omfattar bland annat nationella energi- och klimatplaner. Utkast till sådana planer ska tas fram under 2016–2017, granskas av kommissionen i mitten av 2017 och färdigställas i början av 2018. Sedan 2015 är "State of the energy union", ett återkommande sätt för EU-kommissionen att visa hur långt etablerandet av Energiunionen kommit.

Under 2016 presenterades ett förslag till ansvarsfördelning av utsläppsmålen mellan medlemsstaterna. I fördelningen av utsläppsmålen är BNP per capita den viktigaste faktorn och Sverige har fått den högsta målnivån, -40 procent mellan 2005 och 2030, med möjliga avdrag för ett par faktorer. SKL har framfört att större hänsyn bör tas till kostnadseffektivitet, geografi och befolkningstäthet samt redan uppnådd nivå för utsläpp. Omvandlingstrycket bör gälla hela EU och särskilt där det finns kostnadseffektiva åtgärder. Systemet för utsläppshandel, ETS, är också under översyn.

SKL kommer att föra samtal med berörda nationella parter gällande lokalt och regionala perspektiv i Sveriges nationella energi- och klimatplan med tillhörande rapporteringskrav.

SKL: SKL prioriterade EU-frågor 2017, Klimat och energi

Kommissionen: Pressmeddelande om Ren energi för alla i Europa, Energiunionen

Kontaktperson:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

PRIORITERAD FRÅGA 2017 – Översyn av dricksvattendirektivet

Under 2017 kommer EU-kommissionen att fortsätta arbetet med att revidera dricksvattendirektivet inom ramen för EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin. Översynen är bland annat ett svar på medborgarinitiativet Right2Water, där det framfördes att rent dricksvatten är en mänsklig rättighet. Under förra året initierade kommissionen dels en

studie som utvärderar det nu gällande direktivet, dels en studie som närmare beskriver material som är i kontakt med dricksvatten, till exempel vattenledningar. Studierna är inte slutförda när detta skrivs, men resultatet av utvärderingen av direktivet förväntas publiceras i slutet av 2016. Under hösten 2016 har det i samarbete med WHO också gjorts en utvärdering av direktivets annex för tröskelvärden för mikrobiologiska och kemiska partiklar.

Dricksvattendirektivet har direkt påverkan på svenska kommuner som är både vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter. SKL anser att det är viktigt att EU underlättar kommuners arbete med prioriterade kemikalier och skydd av dricksvatten men betonar att detaljstyrning bör undvikas eftersom EU:s medlemsstater har skilda förutsättningar. I Sverige finns till exempel 2 000 kommunala mindre vattenverk, medan det i Nederländerna finns fem stora. SKL välkomnar att direktivet förespråkar ett riskbaserat arbetssätt vilket möjliggör för vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter att fokusera på vad som är viktigast utifrån de lokala förutsättningarna. SKL anser också att revideringen av direktivet bör fokusera på så kallat uppströmsarbete, vilket innebär att miljögifter stoppas direkt vid källan för att inte hamna i dricksvattnet. Det är också viktigt att koppla ihop dricksvattendirektivet med andra lagstiftningar inom vattenområdet, eftersom skyddet av dricksvatten även regleras i exempelvis EU:s ramdirektiv för vatten, vilket kommer att revideras under 2019.

För att säkerställa det lokala och regionala perspektivet ska SKL under 2017 fortsätta att bevaka översynen av dricksvattendirektivet, med särskilt fokus på kopplingen till ramdirektivet för vatten och översynen av kemikalieförordningen REACH. Förbundet deltar i kommissionens workshops och samverkar med paraplyorganisationerna CEEP och CEMR.

SKL: Vatten, SKL:s prioriterade EU-frågor

Kommissionen: Right2Water,

EU-kommissionens miljödirektorat, ECORYS arbete med revidering av dricksvattendirektivet

CEEP: CEEP strategidokument om föreningar i vatten

Kontaktperson:

Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se, 08-452 79 63

PRIORITERAD FRÅGA 2017 – Förslag till reviderade avfallsregler

I slutet av 2015 presenterade EU-kommissionen förslag till fyra reviderade direktiv inom avfallsområdet, som ingår i EU:s paket för cirkulär ekonomi. Ett av

förslagen innebär en revidering av det nuvarande avfallsdirektivet och kommer att vara styrande för kommunernas avfallshantering en lång tid framöver.

Kommissionens förslag till förändringar innefattar bland annat:

- › Mål om att högst 10 procent av hushållsavfallet deponeras 2030
- › Mål om att minst 65 procent hushållsavfallet återanvänds och materialåtervinns år 2030
- › Mål om att minst 75 procent av allt förpackningsavfall ska materialåtervinnas senast 2030
- › Förenklade definitioner och harmoniserade beräkningsmetoder
- › Ny definition av vad som är kommunalt avfall
- › Kvalitetsnormer för returvaror

Under våren 2016 behandlades EU-kommissionens förslag i Regionkommittén, som vill se en höjning av ambitionerna. Förslagen behandlas just nu i Europaparlamentets miljöutskott ENVI, som röstar om ett betänkande i slutet av januari. Parallellt förhandlas förslagen i rådets arbetsgrupper, där representanter från miljödepartementet deltar. De väntas inleda triolog i april.

SKL har under processens gång framfört stöd för förslagen om ökad återvinning och minskad deponering. Förbundet anser att det behövs grundläggande krav på avfallshantering men att det saknas en tydligt miljöfokuserad utgångspunkt i förslagen. Många av åtgärderna är vagt formulerade, vilket gör dem svårare att följa upp. Det bör till exempel finnas separata mål för återanvändning och återvinning. Begreppet kommunalt avfall bör heller inte definieras utifrån kvantitet utan ska baseras på avfallets sammansättning. En sådan definition överensstämmer bättre med det svenska begreppet hushållsavfall.

SKL: Avfall, Yttrande, SKL:s prioriterade EU-frågor

Kommissionen: Förslag till revidering av avfallsdirektivet

Regionkommittén: Yttrande om förslag till revidering av avfallsdirektivet

Europaparlamentet: Behandling av förslag till revidering av avfallsdirektivet

Regeringen: Inkomna remissvar

Kontaktperson:

Fredrik Bäck, Fredrik.back@skl.se, 08-452 77 142

Meddelande om avfallsförbränning

EU-kommissionen har avisat ett meddelande om energiåtervinning från avfallsförbränning (waste-to-energy-WtE) inom handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Meddelandet väntas

publiceras i januari 2017 och syftar till att undersöka potentialen i att utvinna energi från avfallsförbränning inom EU.

Genom WtE-tekniken kan värme och el utvinnas från avfall som av tekniska, ekonomiska eller miljömässiga skäl inte kan återvinnas, vilket leder till en lägre andel deponerat avfall, en minskad användning av primärenergi och en tryggare energiförsörjning inom EU. Meddelandet kommer särskilt att fokusera på:

- › Hur energiåtervinning från avfallsförbränning kan bidra till att uppnå målen för Energiunionen och Sjunde miljöhandlingsprogrammet
- › Hur effektiviteten i befintliga WtE-anläggningar kan öka
- › Hur länder med en överkapacitet av WtE-anläggningar (däribland Sverige) kan bistå länder med underkapacitet och hög andel deponering av avfall för att därigenom skapa en effektivare europeisk avfallshantering
- › Hur den outnyttjade potentialen från avfallsbaserade bränslen kan tas till vara
- › Att klargöra vilken plats WtE har i avfallshierarkin.

SKL anser att förbränningen av avfall på sikt kan minskas genom att resurserna används mer effektivt och att EU går mot en cirkulär ekonomi. Vissa material kan inte återvinnas upprepade gånger, och även vid återvinning bildas det restavfall som måste hanteras. Under överskådlig tid kommer det därför att finnas stora behov av kvittblivning av avfall för att undvika metanutsläpp och påverkan från mikroplaster i miljön. SKL framhåller att energiåtervinning från avfall i anläggningar med god utsläppsprestanda är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som varken kan återanvändas eller materialåtervinnas. Det är därför viktigt att meddelandet bidrar till långsiktiga förutsättningar för investering och drift av effektiva anläggningar.

SKL: *Avfall*

Kommissionen: *Färdplan för meddelande om WtE*

Kontaktperson:

Fredrik Bäck, Fredrik.back@skl.se, 08-452 77 14

EU:s nya strategi för plaster

Inom ramen för paketet för den cirkulära ekonomin väntas EU-kommissionen i slutet av nästa år presentera en strategi för användning, återanvändning och återvinning av plaster inom EU. Plastavfall åter-

vinns i alltför låg grad i Europa i dag och orsakar stor skada för miljön, inte minst i haven.

Ur ett övergripande miljöperspektiv ser SKL positivt på att ambitionen för att minska användningen av plaster ökas. Eftersom vissa plastmaterial innehåller ämnen som är olämpliga att återanvända vore det önskvärt med åtgärder för att fasa ut dem. SKL anser även att det finns vinster med en strategi för plaster när gäller nedskräpning, både för plastmaterial som spolats upp på Sveriges kuster och annan nedskräpning.

SKL: *Avfall*

Kontaktperson:

Fredrik Bäck, Fredrik.back@skl.se, 08-452 77 14

Lägsta kvalitetskrav för återanvändning av vatten

Som en del av handlingsplanen för den cirkulära ekonomin kommer EU-kommissionen under andra kvartalet 2017 att presentera en ny förordning för att fastställa lägsta kvalitetskrav för återanvänt vatten. Bakgrunden är det ökande problemet med vattenbrist till följd av klimatförändringar och exploatering. Ett sätt att motverka vattenbrist och torka är att i högre grad återanvända renat avloppsvatten, särskilt i städer och inom jordbruket och industrin. Genom att öka återanvändningen av vatten kan också tillförseln av gödsel minska. Frågan om återanvändning av vatten integreras också i den kommande översynen av ramdirektivet för vatten samt i EU:s förebyggande arbete mot översvämningar.

Kommissionen hade under hösten 2016 ett offentligt samråd om hur minimikraven ska utformas, vilket SKL har svarat på. Under 2017 kommer kommissionen fortsätta undersöka möjligheterna att förenkla regler samt öka kunskapen hos företag och myndigheter om hur vatten kan återanvändas.

SKL kommer aktivt att följa kommissionens arbete med kvalitetskraven, både enskilt och via medlemskapet i CEMR, CEEP och nationella nätverk, för att de ska bli så väl anpassade efter Sveriges kommuners, landstings och regioners förutsättningar som möjligt.

Kommissionen: *Kommissionens konsultation,*

Implementeringsplan för arbetsprogrammen inom vattenområdet 2016-2018

Kontaktperson:

Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se, 08-452 79 63

Utsläppssnål rörlighet och hållbart resande

I juli 2016 presenterade kommissionen en strategi och en handlingsplan för utsläppssnål rörlighet. De fokuserar på ett antal olika områden, däribland:

- › Ett ramverk för att snabbt och samordnat införa intelligenta transportsystem i EU
- › Prissättning av transport, både vad gäller väg-tullar och passagerartransport
- › Övergång från olja till utsläppssnåla alternativ. I strategin påtalas det att avancerade biodrivmedel kommer att spela en viktig roll framöver, framför allt för luftfart, tunga lastbilar och bussar, men att livsmedelsbaserade biodrivmedel gradvis bör fasas ut.
- › Utveckling av infrastruktur för alternativa bränslen. Kommissionen arbetar bland annat med att förbättra förutsättningarna för elbilar.
- › Under andra kvartalet 2017 kommer strategin att följas av översyner av nu gällande lagstiftning,
- › Strategier för tiden efter 2020 för bilar, lastbilar och bussar
- › Direktivet om rena fordon

SKL anser att det är problematiskt att ställa livsmedelsbaserade och avancerade biobränslen mot varandra. De olika bränslenas hållbarhet bör istället styra diskussionen. Drivmedel som kommer från samproduktion eller är biprodukter från jordbruksgrödor bör till exempel inte begränsas och det bör också tas hänsyn till om huruvida det finns överskott av jordbruksmark (träda) eller inte.

Förbundet anser också att möjligheten till långsiktig skattereduktion för biodrivmedel är avgörande för att uppnå en fordonsflotta med låga utsläpp. Dagens tillfälliga undantag från statsstödsregler innebär ett stort hinder för investeringar. SKL följer även utvecklingen kring infrastruktur för laddning av elbilar, eftersom det är viktigt att standarder och reglering tar hänsyn till förutsättningarna på lokal och regional nivå i Sverige.

Kommissionen: *Strategi för utsläppssnål rörlighet, handlingsplan för utsläppssnål rörlighet*

Regeringen: *Fakta-PM*

Kontaktperson:

Ida Nelson, ida.nelson@skl.se, 08-452 79 43

EU:s nya luftfartsstrategi

Kommissionen presenterade i december 2015 ett förslag till en heltäckande strategi för luftfarten. Strategin har fokusområdena tillväxt och sysselsättning, klimat och miljö samt säkerhet.

Strategin innehåller fyra delar:

- › Göra EU till en ledande internationell aktör och arbeta med den externa flygpolitiken. Det omfattar bland annat att förbättra marknadstillträdet för fler länder och regioner.
- › Få bort hinder för tillväxt i luften och på marken med fokus på de begränsningar som hindrar flygplatser från att växa. Innehåller fullbordandet av det gemensamma europeiska luftrummet, förbättrad drift av flygplatser med hög kapacitet, samt kartläggning av flyglinjer i och utanför EU för att hitta brister.
- › Säkerställa en hög EU-standard, bland annat genom att se över regelverket för passagerares rättigheter samt bibehålla EU:s höga nivå för säkerheten.
- › Mer information, innovation och digitalisering som bidrar till att det gemensamma luftrummet blir mer effektivt, samt att införa EU-regler för användning av drönare.

Regikommitténs rapportör Ulrika Landergren (L), Kungsbacka kommun, tillsammans med SKL:s expertstöd, tog fram ett yttrande som beslutades i plenum av Regionkommittén i oktober 2016.

SKL kommer att se över om det finns någon koppling mellan EU:s luftfartsstrategi och Sveriges kommande nationella flygstrategi. SKL har även i ett ställningstagande från styrelsen 2016 för avsikt att driva frågan om regeringens behov av att fördjupa sin bevakning av EU-lagstiftningen kring flyg. Detta för att inte ytterligare försämringar genomförs i regelverket och därmed förutsättningarna för landets regionala flygplatser. Här hittar vi även frågorna kring statsstöd för regionala flygplatser som går att läsa mer om i kapitel 6. Se även SKL:s prioriterade EU-frågor 2017 där ”Statligt stöd och regionala flygplatser” är en av åtta frågor.

SKL: *Trafik och infrastruktur, SKL:s prioriterade EU-frågor*

Kommissionen: *Förslag till luftfartsstrategi*

Regionkommittén: *Yttrande*

Riksdagen: *Trafikutskottets utlåtande*

Kontaktperson:

Ulrika Appelberg, ulrika.appelberg@skl.se, 08-452 71 42

Vård, omsorg och folkhälsa

Så genomförs EU:s nya förordningar om medicinteknik i Sverige

EU-kommissionens två nya förordningar om medicinteknik har som mål att stärka säkerheten för medicintekniska produkter ytterligare, dels genom skärpta regler för att få börja sälja medicintekniska produkter på marknaden och dels genom ökad kontroll av produkterna när de är i bruk. Lagförslagen ska förtydliga och förstärka befogenheterna hos så kallade anmälda organ som bistår och övervakar medicintillverkarnas arbete med att verifiera produkter på marknaden.

Förslagen beräknas bli publicerade i Europeiska unionens officiella tidning, under första kvartalet 2017 och därefter träder de i kraft. Förordningarna ska sedan börja tillämpas tre respektive fem år efter ikraftträdandet.

I det svenska genomförandet av de två förordningarna som nu påbörjats har det bedömts lämpligt att flytta över ansvaret från Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) till Läkemedelsverket.

Anpassningarna till svensk rätt innebär att vissa bestämmelser i EU-förordningarna ska börja tillämpas tidigare än andra, till exempel bestämmelser om utpekande av ansvarig myndighet för anmälda organ, de krav som gäller för anmälda organ samt bestämmelser om språkkrav.

Genomförandet innebär också förslag som utgör en första anpassning till de nya förordningarna i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll.

SKL kommer att fortsätta bevaka de anpassningar och författningsändringar som nu föreslås inför genomförandet av förordningarna i Sverige.

Kommissionen: *Förslag till förordning om medicintekniska produkter*

Rådet: *Medicintekniska produkter*

Regeringen: *Promemoria om anpassningar till EU:s nya förordningar om medicinteknik – del 1*

Kontaktperson:

Pål Resare, pal.resare@skl.se, 08-452 79 59

Kommissionen motsätter sig en ny alkoholstrategi för EU

Under de senaste åren har det inom EU diskuterats hur den alkoholstrategi som omfattade perioden 2006–2012 ska följas upp. Kommissionen motsätter sig att lägga fram en ny strategi och hänvisar istället till alkoholförebyggande arbete inom ramen för satsningar på kroniska sjukdomar där alkohol ingår som en riskfaktor. Från flera håll ställs dock krav på att kommissionen ska utarbeta en ny separat alkoholstrategi.

Alkoholstrategin togs initialt fram för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska de alkoholrelaterade skadorna och innehöll fem insatsområden:

- › Skydda ungdomar, barn och ofödda barn
- › Minska antalet skador och dödsfall till följd av alkoholrelaterade trafikolyckor
- › Förebygga alkoholrelaterade skador bland vuxna och minska de negativa effekterna på arbetsplatser
- › Informera, utbilda och öka medvetenheten om konsekvenserna av riskfylld och skadlig alkoholkonsumtion och om goda alkoholvanor
- › Utveckla och förvalta en gemensam kunskapsbas på EU-nivå

Europaparlamentet antog i april 2015 en resolution som uppmanade kommissionen att snarast påbörja arbetet med en ny strategi för EU för perioden 2016–2022. Parlamentet anser att den bör ha samma upplägg och mål som den tidigare, det vill säga att bekämpa alkoholrelaterade skador på medlemstas-nivå, vara handlingsinriktad och främja ett arbets-sätt som involverar flera deltagande aktörer.

Ministerrådet antog i december 2015 rådslut-satser som förtydligar medlemsstaternas uppma-ning till kommissionen att under 2016 utarbeta en ny övergripande EU-strategi, som ska stödja och komplettera nationella folkhälsostategier. Den ska omfatta policynivå samt gränsöverskridande möjlig-heter att tackla negativa konsekvenser av alkohol. Strategin måste fullt ut respektera subsidiaritets-principen.

Några kommentarer från kommissionen om kravet på en strategi har ännu inte kommit. Däremot fick hälsokommissionär Vytenis Andriukaitis uppmaningar från flera NGO:s och medlemsstater om att ta fram en alkoholstrategi under ett möte i april 2016 om kroniska sjukdomar. Enligt Andriukaitis är det upp till medlemsstaterna själva att agera och använda de styrmedel som står till buds. Det finns inget i nuläget som tyder på att en strategi kommer tas fram.

Europaparlamentet har uppmanat kommis-sionen att utreda om alkoholhaltiga drycker i fram-tiden bör omfattas av kravet på information om ingredienser och näringsinnehåll (förordning nr. 1169/20119). Idag är alkoholhaltiga drycker undan-tagna från EU:s lagstiftning om livsmedelsinforma-tion till konsumenterna för livsmedel och drycker. Kommissionens rapport om innehållsdeklarationer

för alkoholdrycker har dröjt och blev inte klar 2016 som förväntat. Oenighet om definitionen av så kallad alkoläsk anses vara ett skäl till att alkoholhaltiga drycker undantogs från förordningen. Europaparla-mentet anser också att kaloriinnehållet i alkohol-haltiga drycker bör anges så snart som möjligt och uppmanade därför kommissionen att lägga fram ett lagförslag om detta 2016. Även ministerrådet har ställt sig bakom parlamentets uppmaningar till kommissionen.

Under våren 2016 påbörjade Regionkommittén arbetet med att ta fram ett så kallat egeninitierat yttrande för att lyfta arbetet kring alkoholrelaterade frågor i EU. I utkastet till yttrande betonas behovet av en ny alkoholstrategi för EU och kommissionen uppmanas att driva arbetet kring alkoholrelaterade frågor vidare. Rapportör för yttrandet är Ewa-May Karlsson (C), Vindelns kommun. SKL bistår med expertstöd i framskrivandet av yttrandet som ska antas av Regionkommittén i plenum i februari 2017.

Kommissionen: *Alkoholstrategi 2006–2012, Folkhälsa*

Ministerrådet: *Rådslutsatser*

Europaparlamentet: *Resolution om en ny alkoholstrategi*

Regionkommittén: *Yttrande om behovet av en ny alkohol-strategi för EU*

Kontaktperson:

Filippa Myrbäck, filippa.myrback@skl.se, 08-452 75 27

Ny handlingsplan mot antibiotika-resistens 2017

Under 2016 tog arbetet med antibiotikaresistens på EU-nivå ny fart. Våren 2016 uppmanade EU:s hälso-ministrar medlemsstaterna och kommissionen att utveckla en ny och allomfattande EU-handlings-plan mot antibiotikaresistens, baserad på en så kallad One Health-modell. Ministrarna påtalade då att handlingsplanen bör innefatta både åtgärder och mätbara mål för att främja en återhållsam an-vändning av antibiotika, bekämpa illegal handel av antibiotika samt skapa en mer harmoniserad över-vakning av antibiotikaresistens hos människor, i livsmedel, hos djur och i miljön. Slutligen upp-manade rådet också kommissionen att underlätta för medlemsstaterna och hjälpa dem i arbetet med utarbetandet, bedömningen och genomförandet av nationella handlingsplaner mot antibiotikaresistens, inklusive stöd till förbättrad egenkontroll och över-vakningssystem.

Kommissionen avser att under 2017 presentera en ny handlingsplan mot antibiotikaresistens. Syftet är bland annat att öka trycket på medlemsstaterna att bättre samordna sina nationella insatser. Kommissionen arbetar nu med riktlinjer för korrekt användning av antibiotika inom humanområdet. Riktlinjerna kommer att presenteras för alla länder som måste följa och genomföra dem i praktiken.

I Sverige beslutade regeringen 2016 om en ny och uppdaterad strategi för att bekämpa antibiotikaresistens. Den största förändringen gentemot tidigare är ett tydligt internationellt perspektiv, där Sverige redan idag spelar en viktig roll i det internationella arbetet på området. Nationella samverkansgruppen för antibiotika har under året haft som mål att öka kunskapen om problem, lösningar och hur allt hänger ihop. Informationsinsatsen Skydda antibiotikan presenterades inför den Europeiska antibiotikadagen den 18 november. Berättelser, grafik och fakta på sajten skyddaantibiotikan.se och på Facebook visar hur värdefull antibiotika är samt hur antibiotikaresistens berör människor, djur, livsmedel och miljö.

SKL stödjer, på uppdrag av huvudmännen, arbetet med det nationella programrådet Strama med kunskapsstyrning. Genom Strama blir arbetet mot antibiotikaresistens ytterligare integrerat i landstingens och regionernas kärnverksamhet.

SKL: Antibiotika

Kommissionen: Antibiotikaresistens, Handlingsplan mot antimikrobiell resistens 2011–2016, Färdplan

Ministerrådet: Slutsatser från hälsoministrarnas möte om antibiotikaresistens

Eurobarometer: Eurobarometer från juni 2016 om antibiotikaresistens

Regeringen: Svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens

Kontaktperson:

Agneta Andersson, agneta.andersson@skl.se, 08-452 76 56

Europeiska referensnätverk (ERN)

EU-kommissionen arbetar med att inrätta europeiska referensnätverk (ERN) för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna. Syftet med nätverken är att främja högspecialiserad sjukvård inom framför allt vissa områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta.

En utlysning av deltagande i europeiska referensnätverk skedde i mars 2016. Vårdgivare inom högspecialiserad vård fick då möjlighet att inom ramen för två ansökningsomgångar senast i juli 2016 anmäla intresse av att delta. Kommissionen fick in 24 ansökningar om nätverk som omfattade totalt 370 sjukhus och nästan 1 000 högspecialiserade sjukvårdsenheter. Under hösten 2016 inledde sedan ett oberoende organ arbetet med att bedöma ansökningarna, varefter beslut om vilka nätverk som ska etableras och medlemskap i dessa fattas av en särskild styrelse där alla EU:s medlemsländer är representerade.

SKL är positivt inställt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: Europeiska referensnätverk (ERN)

Kontaktperson:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se, 08-452 75 78

Hälsotillståndet i EU

EU-kommissionen presenterade i juni 2016 initiativet Hälsotillståndet i EU (State of Health in the EU). Syftet är att samla internationell expertis för att öka de landspecifika och EU-övergripande kunskaperna inom hälsoområdet och stödja medlemsländerna i deras evidensbaserade beslutsfattande.

Det tvååriga initiativet, som ska genomföras i samarbete med OECD, European Observatory on Health Systems and Policies och medlemsländerna, omfattar fyra moment:

- Publiceringen av OECD:s och EU-kommissionens rapport Health at a Glance: Europe report (november 2016)
- Landspecifika hälsoprofiler som OECD och European Observatory on Health Systems and Policies ska ta fram i samarbete med Kommissionen för att belysa varje EU-lands särdrag och utmaningar (november 2017)

- › Analys från kommissionen som, utifrån ovan två nämnda bidrag, ger en kortfattad överblick och knyter ihop resultaten med den bredare EU-agendan med fokus på övergripande policy-frågor och möjligheter till ömsesidigt lärande (november 2017)
- › Möjlighet till frivilligt utbyte av bäst praxis som medlemsländerna kan efterfråga för att diskutera konkreta aspekter på situationen i det egna landet (från november 2017).

I många EU-länder är det lokala och regionala myndigheter som ansvarar för hälsosystemen. Regionkommittén kommer därför, med anledning av detta initiativ, att ge sin syn på hälsosystemens framtida utveckling. Birgitta Sacrédeus (KD), Landstinget Dalarna, är rapportör för yttrandet om integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem i Regionkommittén och SKL bistår med expertstöd. En första diskussion ägde rum i ansvarigt utskott i november 2016 och ett förslag till yttrande behandlas i utskottet och plenum i början 2017.

Kommissionen: *Hälsotillståndet i Europa*

Regionkommittén: *Arbetsdokument Integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem*

Kontaktperson:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se, 08-452 75 78

Inre marknaden och konkurrensfrågor

PRIORITERAD FRÅGA 2017 - Ytterligare förenklningar behövs inom EU:s regelverk för statsstöd

En av SKL:s prioriterade EU-frågor 2017 är att be- vaka kommuners, landstings och regioners intressen i utvecklingen av den inre marknaden och särskilt i förhållande till förutsättningarna för offentlig finan- siering av de regionala flygplatserna.

EU:s regler om statligt stöd har reformerats och moderniserats de senaste åren. De nya reglerna trädde i kraft juli 2016. Nya krav på transparens, for- mer för offentliggörande, årlig rapportering och re- gisterföring av stöd har nu, genom svensk lag, trätt i kraft.

Den modernisering av statsstödsregler som ge- nomförts på EU-nivå ställer tydliga krav på den lokala nivån. Kommuner, landsting och regioner behöver exempelvis bättre redovisa sina övervägan- den kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infra- struktur och konkurrensmässiga förutsättningar för luftfarten kommer tillämpningen av de nya reg- lerna att spela en central roll. Detsamma gäller till- lämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Moderniseringen av reglerna har omfattat både förändrade bestämmelser om handläggningspro- cessen och nya materiella regler i riktlinjer för olika

sektorer. En viktig nyhet gäller hur kommissionen övervakar stödgivning i medlemsstaterna. Något förenklat kan man säga att för vissa mindre stöd, ex-empelvis till viss finansiering till utbyggnad av bred- band, stöd till innovation samt främjande av kultur och kulturarv gäller en förenklad form av övervak- ning i efterhand. Större stöd, som kan antas sned- vrida konkurrensen, ska på samma sätt som tidigare anmälas till kommissionen för en granskning innan en utbetalning får göras.

En annan viktig fråga för förbundets medlem- mar är kommissionens hantering av riktlinjerna för stödgivning till exempelvis flyg och flygplatser som tyvärr visat sig vara mycket tungrodd och svår- tillämpad för svenska förhållanden. Kommissionen öppnade under hösten 2016 ett samråd rörande förändringar av den så kallade allmänna gruppun- dantagsförordningen. Kommissionen har för avsikt att inkludera investeringsstöd till flygplatser samt hamnar vid en revidering av gruppundantagsför- ordningen. Kommissionen vill både förbättra till- gängligheten och främja regional utveckling i vissa regioner, samt förenkla och minska de administrativa bördorna och därigenom även sänka kostnaderna. För att flygplatser och hamnar ska inkluderas i gruppundantagsförordningen måste de uppfylla en rad kriterier för att minska risken för otillbörlig snedvridning av handel och konkurrens.

För flyget föreslås bland annat ett antal kriterier rörande passagerarvolym och avstånd till andra flygplatser och höghastighetståg. För kusthamnar samt inlandshamnar föreslås stödet ske genom proportionalitet utifrån olika nivåer av investering beroende på investeringsprojektets storlek. SKL kommer att arbeta aktivt för att anpassa regelverket till de svenska förhållandena.

SKL fortsätter, bland annat via sitt medlemskap och engagemang i CEMR och CEEP, att bevaka utvecklingen och synliggöra de problem statsstödsreglernas praktiska tillämpning har skapat. SKL kommer under våren att ge ut en mer utförligt PM gällande moderniseringen av statsstödsreglerna. En kurs på ämnet planeras också.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2017, Modernisering av statsstödsreglerna

Kommissionen: Modernisering av statsstödsreglerna

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Viktigt att värna det kommunala och regionala handlingsutrymmet i handelsavtalen

Frihandel är av central betydelse för ett exportberoende land som Sverige. Under förhandlingarna om frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA fick förhållandet till den offentliga sektorns förutsättningar stor uppmärksamhet.

Moderna frihandelsavtal är inte bara en fråga om att ta bort tullar och tariffier. De handlar också om åtaganden att undanröja regulatoriska handelshinder och ibland också om investerarskydd och tvistlösningsmekanismer. Avtalen kan också innehålla åtaganden som bland annat syftar till att öppna upp den offentliga upphandlingen som sociala krav av olika slag. Det innebär i sin tur att frågor om arbetsvillkor och tillåtna krav på områden av offentligt intresse berörs. Europeiska rådet och Kanada undertecknade i oktober 2016 ett handelsavtal som kallas för CETA-avtalet (Comprehensive Economic and Trade Agreement). Innan avtalet kan träda i kraft måste det också godkännas av samtliga medlemsstater. CETA syftar till att ta bort tullar men handlar också om att ta bort restriktioner för tillträde till offentliga kontrakt. Avtalet öppnar tjänstemarknaden och ska erbjuda bättre villkor för investerare. Den innehåller också garantier för att säkerställa att de ekonomiska vinsterna inte på be-

kostnad av demokrati, miljön eller konsumenternas hälsa och säkerhet. Europaparlamentet måste ge sitt samtycke till avtalet innan det kan tillämpas provisoriskt.

En annan pågående avtalsförhandling är det så kallade tjänstehandelsavtalet TiSA (Trade in Service Agreement) som rör handel och åtaganden på handelsområdet för tjänster. Avtalet skulle i begränsad omfattning kunna röra verksamheter den lokala nivån ansvarar för. TiSA är baserat på WTO:s allmänna avtal om handel med tjänster (GATS), som omfattar alla WTO-medlemmar. De viktigaste bestämmelserna i GATS, som handlar om tillämpningsområdet för marknadstillträde, nationell behandling och undantag finns också i TiSA. Avtalet syftar till att öppna upp marknader och förbättra regler inom områden som licensiering, finansiella tjänster, telekom, e-handel, sjöfart och yrkesverksamma flyttar utomlands tillfälligt tillhandahålla tjänster.

Givet resultatet av presidentvalet i USA är det svårt att säga hur slutförhandlingarna om ett handels- och investeringsavtalet med USA, TTIP, kommer att gå. Kommissionens förhoppning har hela tiden varit att ha ett förslag till avtal klart innan utgången av 2016, men det mesta tyder nu på att den ambitionen inte kommer att lyckas.

Från en svensk utgångspunkt är frihandel centralt för industrins tillväxtförutsättningar, men det är också viktigt att värna utrymmet för lokalt beslutsfattande i valet av driftsformer och ställningsåtaganden till stora investeringar. Det är även viktigt att ambitioner om en ökad frihandel inte hindrar lokala myndigheter från att våga samverka med andra investerare, exempelvis i infrastruktursatsningar.

SKL bevakar utvecklingen både i EU och i förhållande till den nationella nivån, bland annat inom ramen för medlemskapen i CEEP och CEMR och i samverkan med berörda nationella myndigheter. Under året kommer förbundet fortsätta att sprida kunskap om vad frihandelsavtal kan få för inverkan på lokala och regionala intressen.

Kommissionen: TiSA, CETA

Europaparlamentet: Resolution om TTIP

Kontaktpersoner:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Marcus Holmberg, marcus.holmberg@skl.se,

+32 (0) 474 960 678

EU:s fördjupning av det ekonomiska samarbetet kan få konsekvenser för den svenska arbetsmarknadsmodellen

I juni 2015 presenterade kommissionens ordförande i nära samarbete med ordförandena för Europeiska rådet, eurogruppen, Europeiska centralbanken och Europaparlamentet en rapport om färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union.

Syftet var att på allvar lyfta fram diskussionen om fördjupningen av det ekonomiska samarbetet. Den ekonomiska krisen har visat det svåra med att ha en gemensam valuta och penningpolitik med enskild finanspolitik. Rapporten lyfter fram reformer inom fyra områden:

- › Ett system med konkurrenskraftsmyndigheter i euroområdet.
- › Ett förstärkt förfarande vid makroekonomiska obalanser.
- › Ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat.
- › Europeiska terminen.

Förslagen i rapporten är uppdelade i två steg. Det första steget utgår från de möjligheter som finns i nuvarande instrument och fördrag och som ska genomföras fram till juli 2017. Det andra steget utgörs av åtgärder av mer långsiktig karaktär som ska göra den ekonomiskpolitiska samordningen bindande. Steget kallas färdigställandet av EMU och ska avslutas senast år 2025.

Vilka delar av samordningen som ska omfatta samtliga EU-länder och vilka som ska begränsas till eurozonens länder är dock oklart i rapporten. Det är även oklart vilka delar som kommer att vara frivilliga att ansluta sig till för medlemsländer utanför eurosamarbetet.

SKL bedömer att det är viktigt att förbundet följer frågan framförallt ur ett arbetsgivarperspektiv. Rapporten anger att arbetsmarknadens parter har en viktig roll som inte ska inskränkas. Samtidigt nämns att de föreslagna konkurrensmyndigheterna ska ha i uppgift att se till att lönenivåerna inte inverkar negativt på ekonomin och konkurrenskraften.

Kommissionen: *Färdigställandet av EMU, De fem ordförandenas rapport*

Regionkommittén: *Yttrande*

Kontaktperson:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 76 96

Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter

Kommissionens arbete med översynen av mervärdesskattesystemet fortsätter. Kommissionen publicerade i april 2016 en handlingsplan för mervärdesskatt (COM(2016) 148 final). I december publicerade kommissionen två, av i handlingsplanen angivna, förslag. Det ena förslaget avser nya skatteregler för att ge stöd åt e-handel och nätföretag i EU. Det andra förslaget innebär att medlemsstaterna ges möjlighet att tillämpa samma skattesats på e-publicationer som på tryckta (fysiska) publikationer.

Kommissionen har inte presenterat några förslag vad avser moms inom offentlig sektor. Vilka eventuella förändringar som kan komma, som bland annat momsundantagen i det allmännas intresse, är fortfarande oklart. SKL gör bedömningen att kommissionen har hörsammat förbundets synpunkter under de år som arbetet pågått. SKL gör bedömningen att eventuella framtida förändringar troligen inte kommer att ändra Sveriges nuvarande tillämpning i någon större omfattning.

SKL fortsätter att bevaka och påverka mervärdesskattesystemets framtida utformning genom samtal med bland annat kommissionen och den svenska regeringen. Nyheter om momsfrågor läggs upp på SKL:s webbplats på sidan för skatterätt.

SKL: *Skatterätt, Svar på kommissionens samråd om mervärdesbeskattningen*

Kommissionen: *Samråd om reformer av mervärdesbeskattningen, Meddelande om mervärdesskattens framtid, Stöd åt e-handel och nätföretag i EU, Skattesatser på e-publicationer*

Regeringen: *FaktaPM*

Kontaktperson:

Jeanette Fored, jeanette.fored@skl.se, 08-452 79 24

Migration, integration och mänskliga rättigheter

PRIORITERAD FRÅGA 2016 OCH 2017 – Asyl- och flyktmottagandet i EU fortsatt högt på EU:s agenda

Arbetet med att hantera den rådande flyktingsituationen står fortsatt högt på såväl EU:s som SKL:s agenda. Under 2015/2016 presenterade kommissionen flera olika förslag i syfte att reformera det gemensamma asylsystemet. Dessa förslag ligger på rådets och Europaparlamentets bord för behandling och beslut. Bland annat föreslår kommissionen följande:

- › En reformering av Dublinssystemet, som fastställer vilket medlemsland som har ansvar för att hantera varje enskild asylansökan. Det nya förslaget är tänkt att göra Dublinssystemet tydligare och effektivare, samtidigt som det omfattar en mekanism för hantering av situationer som innebär ett oproportionerligt stort antal asylansökningar i ett land.
- › En anpassning och en förstärkning av Eurodac-systemet, som registrerar fingeravtryck på samtliga personer som söker asyl i EU och är över 14 år. Systemet ska utvidgas för att underlätta för återvändande och bidra till att motverka irreguljär migration.
- › Inrättandet av en EU-byrå för asylfrågor. Syftet är att de på så sätt ska kunna åtgärda strukturella brister i tillämpningen av EU:s asylsystem. En av byråns viktigaste nya uppgifter kommer att vara att tillämpa referensnyckeln, så att rättvisemekanismen kan börja användas enligt det nya Dublinssystemet.
- › Partnerskap med länder utanför EU. Enligt kommissionen är syftet med förslaget att flyktingar ska stanna kvar så nära sina ursprungsländer som möjligt samt att förhindra att fler människor dör på Medelhavet. Detta ska ske genom att de länder som samarbetar med EU bygger upp en beredskap för att ta emot fler flyktingar.
- › En migrationsöverenskommelse slöts under 2016 med Turkiet med anledning av det stora mottagandet via Turkiet. Av flera olika anledningar har delar av överenskommelsen inte kunnat slutföras i alla delar och det försök till statskupp som genomfördes i Turkiet i juli i fjol har ytterligare adderat till osäkerheten gällande överenskommelsen.

SKL bedriver aktivt påverkansarbete i Bryssel, både enskilt och inom ramen för sitt medlemskap i CEMR, och nationellt. Förbundet verkar för en jämnare fördelning mellan medlemsländerna av asylsökande samt för att lokala och regionala perspektivet ges ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och

flyktningmottagandet. SKL bevakar utvecklingen av genomförandet av det gemensamma asylsystemet och den europeiska migrationsagendan samt kommande initiativ på området, och vilka konsekvenser dessa får för lokal och regional nivå.

Ett högt mottagande innebär stora utmaningar för lokal och regional nivå såväl på kort som på längre sikt. Lokala och regionala myndigheter måste därför garanteras rätt förutsättningar från såväl nationell som europisk nivå för att kunna erbjuda nyanlända flyktingar en bra etablering i samhälls- och arbetslivet och ta tillvara deras kompetens. Att tillräckliga resurser tillförs lokala och regionala myndigheter är också avgörande för att förhindra att undanträngningseffekter uppstår. Undanträngningseffekter riskerar att ställa grupper i samhället som har behov av stöd eller andra insatser av de lokala myndigheterna mot varandra vilket i sin tur kan främja främlingsfientlighet.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2017, Asyl- och flyktningmottagande

Kommissionen: Kommissionens hemsida för migration, Meddelande "Mot ett rättvist och hållbart gemensamt asyl och migrationssystem", Reform av blåkortet, Faktblad om reformen av Dublinförordningen, Förslag gällande Eurodac

Regionkommittén: Yttrande om en europeisk agenda för migration

Kontaktperson:

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

Arbetet med utsatta EU-medborgare fortsätter

Utsatta EU-medborgare har blivit ett vanligt inslag i gatubilden i Sverige och i andra EU-länder. I stor utsträckning kommer dessa människor från Rumänien och Bulgarien och tillhör den etniska gruppen romer. Som vi redogjorde i höstens upplaga har såväl enskilda medlemsländer som EU ett viktigt ansvar för att bland annat bekämpa de strukturella faktorerna bakom ofrivillig cirkulär migration inom unionen och verka för att de nationella strategierna för romsk inkludering genomförs på ett bättre sätt än hittills.

SKL International som är förbundets företag för att stödja lokal demokrati samt lokal och regional förvaltning har på uppdrag av Socialdepartementet under 2016 arbetat med att ta fram en situationsanalys av hur svenska lokala erfarenheter kan tas tillvara i insatser för att förbättra levnadsvillkoren för utsatta EU-medborgare i Rumänien. Analysen visar att det finns ett intresse från svenska kommuner och landsting att dela erfarenheter och från

rumänska kommuner att få del av svenska erfarenheter av lokal samhällsservice inom områden som hälsa, utbildning, socialtjänst och samhällsplanering för social integration. Rapporten som presenterades innan årsskiftet innehåller ett förslag till ett utbytesprogram mellan kommuner och landsting/regioner i Sverige och motsvarande institutioner i Rumänien. Om detta initiativ ska bli verklighet krävs dock statlig finansiering.

Förbundet fortsätter att påtala att den svenska regeringen vid sidan av de bilaterala avtal som har slutits även aktivt verkar för att EU gemensamt angriper de strukturella orsakerna bakom ofrivillig cirkulär migration inom unionen. SKL kommer därmed fortsätta att lyfta frågan i dialog med Regeringskansliet och i de internationella forum där SKL verkar.

SKL: SKL:s prioriterade EU: frågor 2017,

Utsatta EU-medborgare, Skrivelse till den nationella samordnaren

SKL International: Feasibility study on cooperation between Romania and Sweden

Kommissionen: Rapport om genomförandet av EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer 2015

Europaparlamentet: Resolution om romernas internationella dag

Regeringen: Avtal med Rumänien, Avtal med Bulgarien, Uppdrag till Länsstyrelsen om nationell samordning, Uppdrag till Socialstyrelsen om att utarbeta stöd till socialtjänsten, Nationell samordnare för utsatta EU-medborgare

Kontaktperson:

Leif Klingensjö, leif.klingensjo@skl.se, 08-452 78 51

Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU

Med anledning av attackerna i Frankrike hösten 2015 och sommaren 2016 samt i Bryssel våren 2016 har frågan om bekämpandet av våldsbejakande extremism och radikaliseringskommit högt upp på den europeiska dagordningen. Våldsbejakande extremism är samlingsordet för den autonoma miljön, vit-makt miljön och den islamistiska extremistmiljön. Alla dessa miljöer förespråkar hot och våld för att förändra statsskicket. Det är ett allvarligt problem eftersom det hotar det demokratiska systemets grundläggande funktioner, enskilda personers demokratiska rättigheter samt deras liv och hälsa. Problemet med våldsbejakande extremism har funnits länge men har fått ökad uppmärksamhet i västvärlden med anledning av de terrorattentat som genomförts av den islamistiska extremistmiljön.

Sedan år 2005 finns en EU-strategi för att bekämpa terrorism. Strategin bygger på fyra delar: förebygga, skydda, följa upp och agera. År 2011 lanserade dåvarande kommissionär för inrikesfrågor Cecilia Malmström ett europeiskt nätverk för utbyte av erfarenhet, kunskap och goda exempel om förebyggande av radikaliserings.

Med anledning av attackerna som drabbat Europa det senaste året presenterade kommissionen i juni i år ett meddelande med åtgärder för att stödja EU-ländernas arbete med att förebygga och motverka våldsinriktad radikaliserings som leder till terrorism. Åtgärderna är ett led i den europeiska säkerhetsagendan som antogs under våren 2015. Kommissionen presenterade åtgärder inom sju områden:

- › Motverkande av terroristpropaganda och olaglig hatpropaganda på nätet
- › Motverkande av radikaliserings i fängelser
- › Främjande av en inkluderande utbildning och gemensamma EU-värden
- › Främjande av ett inkluderande, öppet och motståndskraftigt samhälle och nå ut till unga människor
- › Stärkande av det internationella samarbetet
- › Stöd till forskning, kunskapsbyggande, övervakning och nätverksarbete
- › Fokus på säkerhetsdimensionen

Regionkommittén antog ett yttrande om bekämpade av radikaliserings i juni 2016 där bland annat vikten av förebyggande arbete på den lokala nivån samt vikten av att samarbeta och utbyta information och erfarenheter från den lokala nivån runt om i Europa likväl som internationellt lyftes fram.

Arbete mot våldsbejakande extremism och att bekämpa radikaliserings är även en prioriterad fråga för Europarådet, inkluderat Europarådets kommunalkongress. I november 2016 arrangerades en konferens för borgmästare på temat i Rotterdam, Nederländerna. Detta var en uppföljning på den konferens som hölls i Århus 2015. Konferensen resulterade i en ny deklaration där man bland annat understryker den nyckelroll kommuner har som ansvariga för att se till att mänskliga rättigheter, demokrati och lagstiftning efterlevs i arbetet mot den våldsbejakande extremismen.

Sverige har en nationell samordnare mot våldsbejakande extremism som har i uppdrag att stärka och stödja lokal samverkan i syfte att förebygga våldsbejakande extremism. I den nationella samordnarens direktiv påtalas det att kommunen bör leda det lokala förebyggande arbetet och stödja samverkan mellan aktörer så som skola, polis, socialtjänst, trosamfund och civilsamhället i befintliga strukturer. Kommunernas uppgift i detta är att arbeta förebyggande och motverka att unga människor dras till våldsbejakande extremism. Både inom skolan och inom socialtjänsten måste man arbeta för att förebygga radikaliserings hos unga genom stödjande och förebyggande samtal för att stärka ungas motståndskraft mot extrema budskap och erbjuda andra vägar till inflytande.

SKL har, förutom ett aktivt deltagande i den nationella samordnarens arbete, startat ett nätverk för kontaktpersonerna i kommuner samt planerar ett antal kunskapshöjande konferenser och seminarier under 2017.

SKL: *Brottsförebyggande*

Kommissionen: *Meddelande om åtgärder för att bekämpa radikaliserings, Säkerhetsagendan, EU-strategi för att bekämpa terrorism, Nätverk för förebyggande av radikaliserings*

Regeringen: *Nationell samordnaren mot våldsbejakande extremism*

Regionkommittén: *Yttrande om våldsbejakande extremism*

CLRAE: *Deklaration från konferensen om våldsbejakande extremism*

Kontaktpersoner:

Malin Svanberg, malin.svanberg@skl.se, 08-452 71 43

Greta Berg, greta.berg@skl.se, 08-452 79 58

Jämställdhet och likabehandlingsfrågor

PRIORITERAD FRÅGA 2017 **– Balans mellan arbetsliv och privatliv** **för förvärvsarbetande familjer**

I kommissionens arbetsprogram för 2017 är en europeisk pelare för sociala rättigheter ett centralt initiativ. Inom ramen för denna fråga aviserar kommissionen att den under året kommer att presentera såväl lagstiftande som icke lagstiftande förslag om balans mellan arbets- och privatliv för förvärvsarbetande familjer. SKL har kommissionens initiativ som prioriterad EU-fråga under 2017.

Bakgrunden till initiativen är att EU-kommissionen i augusti 2015 presenterade en så kallad färdplan för lika möjligheter på arbetsmarknaden för förvärvsarbetande föräldrar. Initiativet var ett nytt steg efter att kommissionen i juni 2015 drog tillbaka förslaget till revidering av direktivet om mödraledighet, vilket hade förhandlats utan framgång sedan 2008. Målet för kommissionens förslag är att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden genom att modernisera och anpassa EU:s nuvarande rättsliga och politiska ramverk till dagens arbetsmarknad. Kommissionen vill ge föräldrar med barn och/eller beroende släktingar möjlighet till en bättre balans mellan familj och arbetsliv. Målet är också att möjliggöra en bättre fördelning av vårdansvaret mellan kvinnor och män samt att stärka jämställdheten på arbetsmarknaden.

I enlighet med EUF-fördraget har kommissionen genomfört två samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna. Vid den första fasens samråd inhämtade kommissionen synpunkter på den möjliga inriktningen av EU:s åtgärder på området. Kommissionen frågade bland annat hur parterna såg på möjliga revideringar av direktiven om föräldraledighet, mödraledighet och deltid samt att införa pappaledighet och ledighet för vård av anhörig. Vid den andra fasens samråd tillfrågades parterna om de var villiga att inleda förhandlingar om mödraledighet, föräldraledighet, pappaledighet, ledighet för vård av anhörig och/eller flexibla arbetsformer. Arbetsgivarparterna är kritiska till ytterligare reglering och föreslår istället ett bredare grepp om dessa frågor medan de fackliga parterna är positiva.

SKL anser att det är viktigt med ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden. SKL verkar för att det inte blir någon ytterligare reglering på EU-nivå i fråga om olika former av ledighet. Om kommissionen lägger fram förslag på området, ska SKL verka för att de är förenliga med svensk lagstiftning och kollektivavtal. SKL påverkar och bevakar EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området bland annat genom europeiska arbets-

givar- och paraplyorganisationer. SKL arbetar också genom att lyfta fram goda exempel på EU-nivå från medlemmarna på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.

SKL: SKLS:s prioriterade EU-frågor 2017, Jämställdhet i Europa

Kommissionen: Färdplan för initiativet

Kontaktpersoner:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Lagstiftning om tillgängligare produkter och tjänster för personer med funktionsnedsättning

EU-kommissionen har presenterat ett förslag till direktiv gällande tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Förslaget innebär att det ska ställas EU-gemensamma krav på att vissa varor och tjänster, så som bland annat datorer, transporter, e-böcker och e-handel ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Förslaget ska bidra till en mer välfungerande inre marknad och göra det lättare för företag att sälja tillgängliga varor och tjänster i andra EU-länder. Personer med funktionsnedsättning ska därigenom få ett större utbud av tillgängliga produkter och tjänster att välja mellan till förhoppningsvis förmånligare priser. De gemensamma tillgänglighetskraven ska gälla vid upphandlingar och vid genomförande av projekt med användning av EU-medel.

SKL har besvarat en remiss från Socialdepartementet angående förslaget. SKL anser att förslagets syften är goda. SKL framhöll dock att förslaget brister i tydlighet och att det kan vara svårtillämpat i praktiken. SKL framhöll vidare en farhåga för ytterligare rättsprocesser i offentlig upphandling.

Myndigheten för delaktighet (MFD) har på uppdrag av regeringen genomfört en konsekvensutredning av förslaget. Utredningen framför att det är eftersträvänsvärt med gemensamma regelverk och normer kring tillgänglighet eftersom det kan gynna både marknaden och öka förutsättningarna för att alla personer ska kunna ta del av produkter

och tjänster, oavsett funktionsförmåga eller ålder. Direktivförslaget innehåller dock en del otydligheter som bland annat gör att det inte går att bedöma kostnaderna för åtgärderna i förslaget.

Kommissionens direktivförslag förhandlas för närvarande i EU. SKL följer frågans utveckling och hur den påverkar svenska kommuner, landsting och regioner.

Kommissionen: Förslag till direktiv

Myndigheten för delaktighet (MFD): Konsekvensutredning

Kontaktperson:

Magnus Ljung, magnus.ljung@skl.se, 08-452 76 58

CEMR:s jämställdhetsdeklaration fyllde 10 år

I maj 2006 antogs den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, även kallad CEMR-deklARATIONEN. I juni samma år beslutade de dåvarande styrelserna för Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet att anta deklARATIONEN samt att uppmana kommuner, landsting och regioner att underteckna och genomföra den.

Idag har 1620 kommuner och regioner i 33 länder i Europa undertecknat deklARATIONEN. I Sverige är undertecknarna 99 kommuner samt 18 landsting/regioner.

I Maastricht firades i december tioårsdagen av deklARATIONEN genom en debatt om vad som har åstadkommit och vilka jämställdhetsområden som är viktigast att satsa på i framtiden. CEMR fattade också beslut om tio nyckelprioriteringar för de närmaste åren med jämställdhetsdeklARATIONEN som utgångspunkt. I dokumentet trycker CEMR särskilt på sin oro över att kommissionen inte har antagit en jämställdhetsstrategi för perioden 2016-2019 utan istället har lagt fram ett tjänstemannadokument, ett så kallat staff working document. CEMR menar att det inte har samma status som en strategi och att det uppfattas som en nedprioritering av jämställdhetsfrågorna. SKL har också uttalat sitt stöd för att kommissionen ska anta en ny strategi för jämställdhet.

CEMR har utvecklat indikatorer till CEMR-deklarationens artiklar. Syftet med indikatorerna är att ge undertecknare ett verktyg för att bättre utvärdera sitt jämställdhetsarbete och följa upp hur deklARATIONEN genomförs. Indikatorerna finns nu i en verktygslåda på webbplatsen för deklARATIONEN, det så kallade Observatory. Verktöglådan är utarbetad för alla lokala och regionala myndigheter i Europa som planerar att arbeta med eller som redan genomför deklARATIONEN.

På Observatory kan alla kommuner, landsting och regioner mäta hur de har implementerat CEMR-deklARATIONEN. Hittills har 44 kommuner, landsting och regioner testat indikatorerna.

CEMR:s Observatory och indikatorerna: *charter-equality.eu, Verktöglådan på svenska*

SKL: *CEMR-deklARATIONEN*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Digitalisering och utbildning

E-förvaltning inom den digitala inre marknaden

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad erbjuder alla sektorer i samhället stora möjligheter.

EU-kommissionens insatser inom området utgår ifrån den strategi för en digital inre marknad som presenterades 2015. Kommissionen har aviserat att förverkligandet av strategin kommer stå högt på dagordningen under 2017. Uppmärksamhet ska riktas åt att snabbt förverkliga de förslag som redan lagts fram inom ramen för strategin bland annat kring digitalisering av digitala avtal, upphovsrätt, geoblockering, portabilitet, pakettleveranser och audiovisuella tjänster. Vidare kommer nya förslag kring e-handel, e-publikationer och e-böcker samt ett initiativ för friare dataflöden i EU presenteras under våren. Förbundet kommer fortsatt att aktivt bevaka och informera om vilka möjligheter och utmaningar EU-initiativen innebär för kommunernas och landstingens verksamheter.

Handlingsplan för e-förvaltning 2016-2020

Ett annat viktigt arbete för SKL under våren är att fortsätta bevaka kommissionens handlingsplan för e-förvaltning 2016-2020, som är ett viktigt dokument för att driva på digitaliseringsutvecklingen i Europa och i Sverige. Martin Andreasson (M),

Västra Götalandsregionen, utsågs till rapportör för Regionkommitténs yttrande över handlingsplanen som kommittén antog i oktober 2016. Förbundet kommer under våren att fortsätta verka för att lokala och regionala myndigheters avgörande roll i utvecklingen uppmärksammas i handlingsplanens implementering och i utformandet av nya åtgärder inom ramen för handlingsplanen.

Gränsöverskridande e-förvaltning – standarder

Parallellt fortsätter också andra viktiga arbeten för att skapa möjligheter för en digital inre marknad, såsom förordningen eIDAS för en Europeisk e-legitimation, standardiseringsarbetet ISA och e-SENS för gränsöverskridande digitala tjänster på den inre marknaden. Dessa initiativ samordnas inom ramen för handlingsplanen för e-förvaltningen och Fonden för ett sammanlänkat Europa. SKL kommer under våren fortsätta arbeta för att kommuner och landsting i större utsträckning blir delaktiga i dessa arbeten och ges möjligheter att ta del av standarder som gynnar deras digitala utveckling.

SKL: Digitalisering, Smartare välfärd

Kommissionen: Digitala inre marknaden

Handlingsplan för e-förvaltning 2016-2020

Övrigt: eIDAS, e-SENS, ISA2

Kontaktperson:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se, 08-452 78 41

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

I de nya upphandlingsdirektiven från 2014 finns det bestämmelser om elektronisk upphandling som bland annat anger att anbud ska kunna lämnas elektroniskt inom några år. Det finns också bestämmelser om olika nya elektroniska förfaranden.

EU-kommissionen har en expertgrupp med representanter från alla medlemsstater som ska främja införandet av e-upphandling (EXEP). Gruppen verkar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet vad avser de e-relaterade delarna, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKL.

I allt fler europeiska länder implementeras det så kallade Open PEPPOL, ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsstaterna på området elektroniska inköp. I Sverige rekommenderas PEPPOL:s infrastruktur för e-handel i offentlig sektor i Sverige.

En ny teknisk kommitté som benämns TC 440 har bildats inom CEN (European Committee for Standardization). I den ingår utveckling av en standard för elektroniska meddelanden för såväl e-handel som resultat för e-upphandling. Medlemsstaterna kan delta i kommittén via sina nationella standardiseringsorgan. Sverige deltar genom SIS och där ingår bland annat SKL, Ekonomistyrningsverket och Upphandlingsmyndigheten samt några företag med lösningar inom dessa områden.

SKL: *E-handel och e-upphandling*

Kommissionen: *e-upphandling*

Övrigt: *CEN, SFTI, OpenPEPPOL, eSENS*

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se,

08-452 79 87

En ny kompetensagenda för Europa

Europeiska kommissionen presenterade i juni förslag om en ny kompetensagenda för Europa. Medlemsländerna uppmanas i initiativet att satsa på kompetensutveckling för medborgarna vilken håller en hög kvalitet med relevans för arbetsmarknadens behov.

Bland dessa initiativ finns en kompetensgaranti för att säkerställa grundläggande läs- och skrivkunnighet, färdigheter i matematik samt digital kompetens hos den vuxna befolkningen. En genomarbetning av den europeiska referensramen

för kvalifikationer (EQF) kommer dessutom att ske, liksom en plan för branschsamverkan i syfte att utveckla kompetensinventeringar, med fokus på digital kompetens och digitala arbetstillfällen.

Kommissionens ambition är att varje medlemsland ska upprätta en kompetensgaranti för att säkerställa grundläggande läs- och skrivkunnighet, färdigheter i matematik samt digital kompetens hos den vuxna befolkningen. En genomarbetning av den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF) kommer dessutom att ske, liksom att en plan för branschsamverkan aktualiseras i syfte att utveckla kompetensinventeringar och ta itu med de kompetensbrister som råder inom vissa branscher.

Ytterligare åtgärder handlar om verktyg för en tidig kartläggning av kompetens och kvalifikationer bland asylsökande, flyktingar och andra migranter. Även en översyn av bestämmelserna om Europass aktualiseras i syfte att erbjuda människor bättre och enklare former för att presentera sin kompetens och kunna ge information i realtid om kompetensbehov och kompetenstrender inför karriär- eller utbildningsval.

Yrkesutbildningarna ska bli mer attraktiva genom ett främjande av möjligheter till lärande på arbetsplatsen samt att de goda utsikterna på arbetsmarknaden uppmärksammas.

År 2006 beslutades om en rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande för att bidra till att fler människor skaffar sig grundläggande färdigheter, med ett särskilt fokus på entreprenörskap och innovativt tänkande. En översyn av denna aktualiseras nu med insatser för att bli en del av varje lands styrdokument för utbildningsväsendet. Insatser kommer vidare att ske i syfte att följa utexaminerade och förbättra informationen om akademikers utveckling på arbetsmarknaden.

Marie-Louise Rönnmark (S), Umeå kommun, utsågs till rapportör för Regionkommitténs yttrande över kommissionens initiativ. Yttrandet antogs i december 2016 och SKL bistod med expertstöd i framskrivandet av yttrandet. Regionkommittén konstaterar i sitt yttrande att den lokala och regionala nivåns betydelse återfinns i princip i alla de olika områden som kommissionens förslag berör.

Eftersom kompetenshöjningen ska bygga på individuella förutsättningar och behov blir det nödvändigt med flexibla utbildningsupplägg, exempelvis när det gäller flyktingar och asylsökande.

Regionkommittén anser att det på lokal och regional nivå i Europa behövs en infrastruktur för vuxnas lärande i form av tillgänglig information om olika ut-

bildningsmöjligheter, information om möjliga utbildningsaktörer, stöd i form av vägledningsinsatser, möjligheter till pröva-på insatser, rådgivning vad gäller studiefinansiering samt stöd vid upprättande av individuella studieplaner.

Under 2017 väntas kommissionen presentera flera förslag som ska implementera delarna som rör ungdomar i kompetensagendan, bland annat ett ramverk för lärlingsutbildningar och ett förslag om ökad mobilitet för lärlingar.

Kommissionen: *En ny kompetensagenda för Europa*

Kontaktperson:

Mats Söderberg, mats.soderberg@skl.se, 08-452 79 42

Svenska delegationen i Regionkommittén

Europeiska regionkommittén är ett rådgivande organ med uppgift att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Kommittén består av 350 ledamöter och 350 suppleanter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i EU:s 28 medlemsländer.

Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare. Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Regionkommitténs sex utskott. Markerade politiker (*) är ordinarie ledamöter. SKL ger administrativt och sakkunnigt stöd till den svenska delegationen. Ledamöterna är även adjungerade i SKL:s sakberedningar.

CIVEX-utskottet

Utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser. Aktuella frågor under våren är bland annat reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet.

COTER-utskottet

Utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget. Aktuella frågor under våren är bland annat sammanhållningspolitiken efter 2020, finansiella regler för unionens allmänna budget samt en europeisk strategi för utsläppsnål rörlighet.

Heléne Fritzon (S)*
Kristianstads kommun

Jelena Drenjanin (M)*
Huddinge kommun

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Ilmar Reepalu (S)*
Delegationsordförande
Malmö stad

Åsa Ågren
Wikström (M)
Umeå kommun

Anders Knape (M)*
Vice-delegationsordförande
Karlstads kommun

Tomas Riste (S)*
Landstinget Värmland

ECON-utskottet

Utskottet för ekonomisk politik. Aktuella frågor under våren är bland annat smart lagstiftning för små och medelstora företag samt styrningen av den europeiska planeringsterminen

Paul Lindquist (M)*
Stockholms läns landsting

Carl Fredrik Graf (M)
Halmstads kommun

Krister Andersson (S)
Västra Götalandsregionen

Erik Pelling (S)
Uppsala kommun

NAT-utskottet

Utskottet för naturresurser och hälsa. Aktuella frågor under våren är bland annat det fortsatta arbetet med en EU-strategi för alkoholrelaterade frågor som Ewa-May Karlsson är rapportör för samt Birgitta Sacrédeus yttrande om hälsosystemens framtida utveckling ur ett lokalt och regionalt perspektiv.

Ewa-May Karlsson (C)*
Vindelns kommun

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

Marie Sällström (S)
Landstinget Blekinge

Xamuel Gonzalez
Westling (V)
Hofors kommun

ENVE-utskottet

Utskottet för miljö, klimatförändringar och energi. Aktuella frågor under våren är bland energieffektivitet och förnybar energi samt flera andra frågor kopplade till kommissionens nya energipaket.

Joakim Larsson (MP)*
Västra Götalandsregionen

Jonny Lundin (C)
Härnösands kommun

Carl Johan Sonesson (M)
Region Skåne

Glenn Nordlund (S)
Örnsköldsviks kommun

SEDEC-utskottet

Utskottet för socialpolitik, utbildning, sysselsättning, forskning och kultur. Aktuella frågor under våren är bland annat en europeisk pelare för sociala rättigheter, ungdomsgarantin samt balansen mellan arbetsliv och privatliv.

Yoomi Renström (S)*
Ordförande för
SEDEC-utskottet
Ovanåkers kommun

Martin Andreasson (M)*
Västra Götalandsregionen

Marie-Louise
Rönmark (S)
Umeå kommun

Mohamad Hassan (L)
Uppsala kommun

SKL:s ledamöter i CEMR

SSKL är medlemmar i de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR. Organisationen bedriver ett systematiskt påverkansarbete gentemot EU:s lagstiftning och främjar samarbete mellan sina medlemmar. SKL företräds av fyra ledamöter i CEMR:s beslutande organ, Policy Committee. Carola Gunnarsson är CEMR:s talesperson för sammanhållningspolitiken och territoriell utveckling. Ilmar Reepalu är CEMR:s talesperson för urbana frågor.

I CEMR:s globala motsvarighet, UCLG, är Lena Micko ledamot och Anders Knappe ersättare.

Ledamöter

Lena Micko (S)
SKL:s ordförande
Linköpings kommun

Ilmar Reepalu (S)
Ordförande, SKL:s
internationella beredning
Malmö stad

Anders Henriksson (S)
SKL:s 1:a vice ordförande
Landstinget i Kalmar län

Emil Broberg (V)
SKL:s 3:e vice ordförande
Region Östergötland

Anders Knappe (M)
SKL:s 2:e vice ordförande
Karlstads kommun

Carola Gunnarsson (C)
SKL:s styrelse
Sala kommun

Elisabeth Unell (M)
SKL:s styrelse
Västerås stad

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Ersättare

Svenska delegationen i CLRAE

Europarådet arbetar för att främja demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) är en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter som alla är folkvalda i svenska kommuner, landsting och regioner.

Ledamöter

Yoomi Renström (S)
Delegationsordförande
Ovanåkers kommun

Anders Knape (M)
Vice delegationsordförande
Ordförande, Lokala kammaren
Karlstads kommun

Björn Jansson (S)
Region Gotland

Amelie Tarschys Ingre (L)
Lidingö stad

Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Thomas Andersson (C)
Region Jämtland Härjedalen

Inger Schörling (MP)
Gävle kommun

Henrik Hammar (M)
Örkelljunga kommun

Inger Linge (M)
Ekerö kommun

Ella Bohlin (KD)
Stockholms läns landsting

Ordlista

A

Acquis communautaire

Franskt begrepp som syftar på hela EU:s regelverk, det vill säga medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

- › Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område
- › Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera
- › Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Brexit

Folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU (engelska: United Kingdom European Union membership referendum, 2016) var en rådgivande brittisk folkomröstning gällande om Storbritannien ska stanna kvar i eller lämna EU. Alternativet för att lämna EU kallades även "Brexit" ("British Exit"). Alternativet för att stanna kvar kallades för "Remain" ("British Remain"). Omröstningen genomfördes den 23 juni 2016 och resulterade i att lämna sidan vann med 51,9 procents röstandel.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, det vill säga Ständiga representanternas kommitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

Dubbel majoritet

Dubbel majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut ska antas när frågor behandlas. Dubbel majoritet definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

E

EES

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilt känsliga områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välförstånd i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företrädas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bl.a. efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 19 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 353 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bland andra Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde

politik för bl.a. transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträddes EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den s.k. tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för sex år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna samt mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- › Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958
- › Europeiska enhetsakten 1987
- › Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- › Amsterdamfördraget 1999
- › Nicefördraget 2003
- › Lissabonfördraget 2009

När man talar om ”fördragen” syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en

särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K

Kommissionen

Se Europeiska kommissionen.

L

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medförde ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döptes om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebar bland annat att Europeiska rådet valde en permanent ordförande och att unionen utsåg en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten har fått möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och att skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, det vill säga att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Det nya fördraget ansågs av SKL vara ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkändes den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men numera inkluderas även lokal och

regional nivå. Kommissionen måste också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M

Maastrichtfördraget

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Malta innehar ordförandeskapet under våren 2017 och Estland under hösten 2017. Sverige var ordförandeland andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutandeförfarandet”.

P

Pelare

De tre pelarna avsåg tidigare indelningen av EU:s verksamhet i skilda politikområden. Denna indelning avskaffades när Lissabonfördraget trädde i kraft 2009. Den första pelaren, EG, rörde bland annat den inre marknaden och EMU. Beslut fattades enligt ”gemenskapsmetoden” och involverade kommissionen, parlamentet och rådet.

Den andra pelaren omfattade den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), där beslut fattades av rådet ensamt.

Den tredje pelaren innefattade det polisiära och straffrättsliga samarbetet, där rådet ensamt fattade besluten.

Olika beslutsprocesser användes i de olika pelarna. Den första pelaren var överstatlig och rådet fattade oftast beslut med kvalificerad majoritet. Inom de andra pelarna, som var mellanstatliga, hade även medlemsstaterna initiativrätt och rådet var tvunget att fatta sina beslut med enhällighet, det vill säga att alla länder hade vetorätt.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet väljas.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärende eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Refit

Refit (Regulatory Fitness and Performance Programme) är kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 350 politiker från lokal och regional

nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, så som bland annat ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- › **Förordningar:** bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser
- › **Direktiv:** bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas
- › **Beslut:** bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat
- › **Rekommendationer och yttranden:** är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade struktur- och investeringsfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (så kallade autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Struktur- och investeringsfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- › 1973: Danmark, Irland och Storbritannien.
- › 1981: Grekland.
- › 1986: Portugal och Spanien.
- › 1990: Forna Östtyskland
- › 1995: Finland, Sverige och Österrike.
- › 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.
- › 2007: Bulgarien och Rumänien.
- › 2013: Kroatien.

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till vidare initiativ för EU på det berörda området.

Ö

Öppna samordningsmetoden

På många politikområden (exempelvis utbildning, kultur, pensioner och hälsovård) fastställer medlemsstaterna sin egen nationella politik, istället för att tillämpa EU-lagstiftning. De enskilda regeringarna kan emellertid dra nytta av att dela med sig av information, anta bästa praxis och samordna sin nationella politik. Detta sätt att lära av varandra kallas den öppna samordningsmetoden.

Överstatlig

Detta uttryck betyder "på en nivå över medlemsstaterna", i motsats till "mellanstatlig". Många EU-beslut fattas på överstatlig nivå, vilket innebär att de är bindande för medlemsstaterna.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbplats: europa.eu
Europeiska rådet: consilium.europa.eu/european-council
Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu
Europaparlamentet: europarl.europa.eu
Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se
Europeiska kommissionen: ec.europa.eu
Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden
Kommissionens samråd: ec.europa.eu/yourvoice/consultations
EU-domstolen: curia.europa.eu
Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu
Europeiska regionkommittén: cor.europa.eu
Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu
Europeiska centralbanken: ecb.europa.eu
Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_sv
EUR-Lex, EU-lagstiftning: eur-lex.europa.eu
EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oeil

Ordförandeskapet

Maltesiska ordförandeskapet, våren 2017: eu2017.mt

Svenska regionkontor i Bryssel

City of Malmö EU Office: malmo.se
Central Sweden European Office: centralsweden.se
Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se
Kommunförbundet Skåne: kfsk.se
Mid Sweden European Office: midsweden.se
North Sweden European Office: northsweden.eu
Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu
Region Östergötland: regionostergotland.se/EU
Skåne European Office: skane.se
Småland Blekinge South Sweden: smalandblekinge.se
Stockholmsregionens Europakontor: stockholmregion.org
Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu
CEMR: ccre.org
CLRAE: coe.int/t/congress
EU-upplysningen: eu-upplysningen.se
Europaportalen: europaportalen.se
UCLG: uclg.org

SKL – EU och internationellt

Följ SKL:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter. På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer ca fem gånger per år.

SKL, EU och internationellt: www.skl.se/eu
Twitter: [@skl_eu](https://twitter.com/skl_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Digitalisering

Per-Erik Nyström	08-452 78 41	per-erik.nystrom@skl.se
------------------	--------------	--

Ekonomi och styrning

Lena Svensson	08-452 76 45	lena.svensson@skl.se
Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.Hatlevoll@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	--

Tillväxt och samhällsbyggnad

Gustaf Rehnström	08- 452 75 71	gustaf.rehnstrom@skl.se
------------------	---------------	--

Utbildning och arbetsmarknad

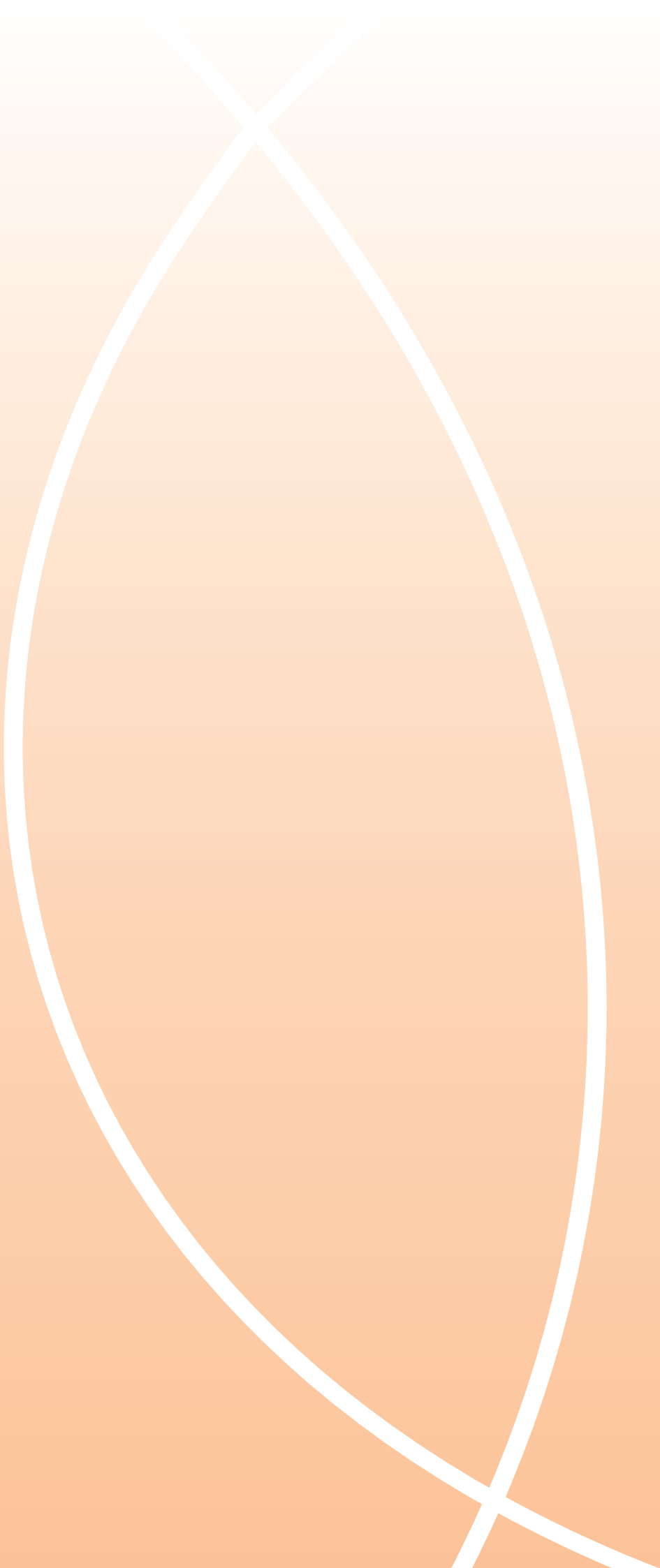
Lotta Dahlerus	08-452 73 70	lotta.dahlerus@skl.se
----------------	--------------	--

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	--

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Karin Flordal	08-452 78 34	karin.flordal@skl.se
Kristin Ivarsson	08-452 77 33	kristin.ivarsson@skl.se
Gabriel Werner	08-452 77 98	gabriel.werner@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Annika Lindberg	08-452 71 63	annika.lindberg@skl.se
Victor Olsson	08-452 72 31	victor.olsson@skl.se
Marcus Holmberg	+32 2 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se
Gergö Kisch	+ 32 2 549 08 65	gergo.kisch@skl.se
Maja Högvik	+32 2 549 08 63	maja.hogvik@skl.se

På gång inom EU

Våren 2017

Två gånger per år ger Sveriges Kommuner och Landsting ut skriften *På gång inom EU*. I *På gång inom EU* kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ner via www.skl.se/eu. I den här utgåvan kan du bland annat läsa om EU:s framtida sammanhållningspolitik, förslaget om en europeisk pelare för sociala rättigheter, kommissionens nya energipaket och initiativ för att hantera balansen mellan arbetsliv och privatliv.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-461-8